

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΣ

1884

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ.

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

Handwritten signature

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μικροασιακή
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΒΚΛΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Εκτ της Ασωπόρου Πανεπιστημίου, 39.

1884

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΒ'

Κυριακή Ἰσημια: Ἐν Ἑλλάδι γρ. 12, ἢ τῆ ἀλλοδαπῇ γρ. 20 — Ἡ συνδρομὴ ἔρχεται ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐκτὸς ἔτους καὶ εἰς ἰσόμοιοι. — Γενικὸν Διευθ. Ἐπι τῆς Λέσχ. Πανεπιστημίου 89. 4 Νομβρίου 1884

Ἡ Ἰατρικὴ Ἀγαθοεργία ἐν Παρίσιον

Αἱ Μικραὶ Ἀδελφαὶ τῶν Ἀπορῶν

(Ἐκ τῶν τοῦ Maxime Du Camp)

Ἀφιερῶνται τῷ θεραπευτικῷ « Ὁ Εὐαγγελισμῶς ».

Α'. ΣΑΙΝ ΣΕΡΒΑΝ.

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν παράδολόν τοῦ κήκου σιλάπειος, « ὅς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς μικρότερος κόκκος τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς » καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μαζῶν καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκίαν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατάσκηνοῦν ». Ἦνε ἡ εἰκὼν τοῦ Ἰδρύματος τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν τῶν Ἀπορῶν, τοσούτον κατ' ἀρχὰς ταπεινοῦ, ὥστε ἐφαίνετο οἶονεῖ ἐξ αἰσχύνης κρυπτόμενον, λαβόντος δὲ τὰς διαστάσεις δημοσίου εὐεργετήματος. Καὶ παρήχθη μὲν ἐν χώρα αἰθισμένη νὰ ἀγωνίζηται κατὰ τῶν στοιχείων καὶ πολλάκις εἰς συμφορὰς περιπεσοῦσα. Ὡς δένδρον εὐλογημένον ἰδλάστησεν εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Σαιν-Σερβάν, τὴν ἰδύμεν ἀδελφὴν τοῦ Σαιν-Μαλώ, εἰς τὰς ἀκτὰς ἐκείνας ἡ θάλασσα εἶνε βαθεῖα, ὑπὸ ὑφάλων διακεκομμένη, ἐπικίνδυνος εἰς τὰς πλημμυρίδας τῆς εἶνε θάλασσα ἐπιβουλὸς καὶ ἀδυσώπητος. Βλέπων τις τὸ ἔνδυμα τῶν γυναικῶν, ἐννοεῖ πόσον εἶνε ἐπιφοδός. Ἡ εὐδὴς αὐτῶν, ὁ ἐπανόστις, τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς εἶνε ἐκ μέλανος ἔριου. Ἦτε ἐργάσιμος εἶνε ἡ ἡμέρα εἴτε ἑορτή, τὸ ἔνδυμα εἶνε ἔνδυμα πέδους, εἶνε ἡ περιβολὴ τοῦ θανάτου καὶ τῆς θλίψεως. Ἡ θάλασσα ἐκιδάλλει αὐτὸ κατ' ἐκάστην ποιοῦσα χήρας καὶ ὄρφανὰ, ἀναρπάζουσα τοὺς ναύτας καὶ οὐδέποτε ἀποδίδουσα αὐτούς· συντρίβουσα τὰς λέμβους καὶ διασκορπίζουσα αὐτὰς κατὰ τὰ ρεύματά τῆς. Πνίγουσα τὸν ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας, φέρει τὰ ὄρφανὰ εἰς τὴν ἔνδειαν καὶ ἀγεί τὸν πρεσβύτερον εἰς τὴν ἐπαιτείαν. Δις ἐν τῷ βίῳ μου, — κατὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν καὶ κατὰ τὴν νεότητά — ἐπασκέφθη τὸ Σαιν-Σερβάν, εἰς ἐκείνης δὲ ὁδοῦ τὴν γυνίαν εἶδον ἐπαίτην κινουμένην τὸ κάμβολογιον καὶ ζητοῦντα ἐλεημοσύνην.

Ἦνε κοινὸς τόπος τὸ λέγειν δεῖ ἡ πενία γεννᾷ τὴν εὐσπλαγγίαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ εὐσπλαγγία αὕτη εἶνε ἀόριστος καὶ νομίζει ὅτι ἐξετέλεσε τὸ αὐτῆς καθήκον θέτουσα κατὰ τύχην τὴν ἐλεημοσύνην τῆς εἰς τὴν χεῖρα τὴν πρὸς αὐτὴν τεινομένην. Ἡ ἔλλογος εὐσπλαγγία εἶνε σπανία, ἐννοῶ ἐκείνην, ἣτις εἶνε αὐστηρὰ ἀπέναντι ἑαυτῆς, ἣτις προσκομᾷ νὰ μὴ ἀποπλανηθῇ καὶ πράγματι θέλει νὰ πράξῃ τὸ καλόν. Δὲν ἀρκεῖ νὰ δίδωμεν, πρέπει νὰ γινώ-

σκώμεν καὶ πῶς νὰ δίδωμεν, τοῦτο δὲ εἶνε τέχνη δύσκολος, ἡ ὅποια διὰ τῆς πράξεως ἐκμανθάνεται καὶ ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ μὴ δεχώμεθα τοὺς κρυφίως ἐπαίτουστας ψευδοπένητας πρὸς βλάβην τῶν ἐγδῶν. Πρέπει ἴσως νὰ ἐξῆσέ τις πτωχὸς διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν τέχνην τοῦ ἀγαθοεργεῖν, διὰ νὰ μάθῃ τὴν τρέπω πρᾶνεται ἡ σωματικὴ ἀλγηδὼν ἡ νομαζομένη ἐγδῆα καὶ ἡ ἥθικὴ ἀλγηδὼν ἡ νομαζομένη αἰσχύνῃ τοῦ ἐπαίτην. Διὰ τοῦτο τὰ πλεῖστα βοηθητικὰ ἰδρύματα — ἐννοῶ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια οὐδεμιᾶς φείδονται θυσιᾶς ὅπως καταπολεμήσῃ τὴν δυστυχίαν τοῦ πλησίον — ἐμελεῖώθησαν ὑπὸ ἀνθρώπων τῶν ὁποίων ὁ βίος δὲν ὑπῆρξεν ἀμοιρὸς δυσχερειῶν. Ἐν γένει πένητας εἶνε αἱ ζητοῦντες νὰ ἀνακουφίσωσι τοὺς πένητας. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ θέλησις, καὶ οὗτοι ὡς ἔργα νὰ ἀπλῶς ἐνεργοῦσιν' ὀπισθεν καὶ πλησίον αὐτῶν ὅπως τοὺς διευθύνῃ χρειάζεται νοῦς, ζηλωτῆς τοῦ καλοῦ, διαγνωστικὸς καὶ εὐρίσκων ἐν ἑαυτῷ τὰ ἠθικὰ στοιχεῖα τὰ μεταδίδοντα εἰς τὴν εὐποίαν χαρακτηρὰ οὐδόλως ἐφήμερον.

ὑπὸ τοιοῦτους ὁρους παρήχθη τὸ ἴδρυμα τῶν Μικρῶν Ἀδελφῶν, εὐρὸν ταυτοχρόνως ψυχῆν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ σῶμα, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ὁργανισμὸς ἔχων ἔκτακτον τὴν ζωτικότητα. Δύο νεαρὰ ἐργάτιδες καὶ μία πρῆν ὑπηρετρία, τῇ παρορμήσει ταπεινοῦ ἐφημερίου, ἐθεμιλίωσαν ἐν τῶν μεγίστων ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων. Ποιοῦμενος λόγον πρῶτον περὶ τῆς ὑπηρετρίας, ἐκτελεῶ καθήκον πρὸς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν, ἣτις ἤμεψε τὴν αὐταπάρνησιν τῆς.

Ὡνομάζετο Ἰωάννα Ἰουγὰν γεννηθεῖσα τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1792 ἐν Κανκάλ, πλησίον τῶν ἀπορρῶγων ἀκτῶν τῶν ἐκτεινομένων μέχρι τοῦ Ἁγίου Μιχαήλ. Ἡ οἰκογενεὶά τῆς ἦτο πολυάριθμος καὶ ἡ ζωὴ δύσκολος κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τοῦ πολέμου καὶ τοῦ αποκλεισμοῦ. Ἐξέπλεον πρὸς εὐρεσιν ὀστρέων, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνάστασιν τῶν ἀστακῶν προσεπάθουν νὰ ἀγρεύσωσι τινὰς εἰς τὴν ἐκβολὴν τοῦ Κουιστόν' ἐλίπαινον μετὰ κόπου τὴν γῆν καὶ ἐπεχειροῦν καλλιέργειάν τιναν, ἣν ἀπεξήρμαινε ὁ θαλάσσιος ἀνεμος. Εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βρετανίας ὁ ἄρτος ἦτο σπάνιος καὶ πολλάκις εἰς τὰς καλύδας ἔτρωγον βίζας μόνον. Ἡ Ἰωάννα Ἰουγὰν ἦτο κερὴ ὑψηλῆ, ισχνή, ἔχουσα ἀποτόμους τὰς κινήσεις, ὀλίγον τι ἀρρηνωπός. Οἱ κοιλίαι, τοὺς ὁποίους συνέλεγε κατὰ τὴν ἀμυκτιν, ἡ κἀνίασις ἦν ἐνηθε τὴν ἐσπέραν παρὰ τὴν λυγίαν, δὲν ἤρχον πρὸς ἀγορὰν τοῦ τρέφοντος αὐτὴν μέλανος ἄρτου. Ἀπαφάσις λοιπὸν ν' ἀποχωρισθῇ τῆς οἰκογενείας τῆς καὶ νὰ μισθώσῃ ἑαυτὴν ὡς ὑπηρετρίαν. Τῷ 1817, ἐν ἡλικίᾳ 25 ἐτῶν, μετέβη εἰς Σαιν Σερβάν ἔχουσα κρούπελα εἰς τοὺς

μαγειρείο μου άνω κάτω, και όταν γυρίσω να μιν 'μπορώ να βρω ούτε μια γερή κατασρόλα...

'Η θύρα αίφνης ανοίγεται ήρέμα και ή κεφαλή της Μαρκέλλας προέβαλε. 'Ιδούσα τας δύο γυναίκας άπησχολημένας, απέσυρθη ζωηρώς φοβηθεΐσα μή εφάνη άδίκριτος.

— 'Ελα έδώ, Μαρκέλλα, είπεν ή κυρία 'Ερμίνη. 'Η Τριανταφυλλιά είνε ήναγκασιμένη να υπάγη δι' όλίγας ήμέρας εις την πατρίδα της, και δέν θέλει να με αφήση να πάρω άλλην παρατρεχάμενη. 'Επίε την λοιπόν ότι συ θα έχης τον νουν σου εις όλα, και όταν επιστρέψη θα τα έβρω όλα εν τάξει.

— Παρατρεχάμενη; είπεν ή Μαρκέλλα. Και διατί;

— Διατί; διό να μ'ος ύπηρετή! είπεν ή κυρία 'Ερμίνη.

— Δέν είν' ανάγκη, είπεν ή Μαρκέλλα, και άκτις φαιδρότητος εφώτισε τους καστανούς οφθαλμούς της. 'Η Τριανταφυλλιά μ' έμαθε να τα κάμνω όλα, και είμαι περίφημη μαγειρίσσα, να ιδήτε, πολλές φορές εφάγατε μαγειρέμα του χειριού μου, — δέν είνε' αλήθεια, Τριανταφυλλιά; — και σας εφάνηκαν νόστιμα. 'Εγώ θα είμαι ή δουλίτσα σας. Και ίσα ίσα από τότε που έφυγεν ο 'Ροβέρτος δέν έχω τί να κάμω...

Και έπτενάξε; σιαό δέ διήλθεν επί του φαιδρού προσώπου της.

Αί δύο γυναίκες προσείδον άλλήλας άμηχανούσαι.

— Σύ, τί λέγεις; είπεν ή κυρία 'Ερμίνη.

— Μά το ναί, απεκρίθη ή Τριανταφυλλιά, ποτέ μου δέν ήκουσα λόγο φρονιμώτερο...

— Ας είνε λοιπόν! είπεν ή κυρία 'Ερμίνη θωπεύουσα την κόμην της Μαρκέλλας, ήτις προσετρίβετο επί του ώμου της ως γαλή.

'Αλλά και μετά την άπόφασιν ταύτην ή Τριανταφυλλιά έστατο άμηχανούσα.

— Τι έχεις; την ήρώτησεν ή κυρία της.

— Να σας πώ τί έχω, είπεν ή Τριανταφυλλιά. 'Εγώ δέν ειζέρω να γράφω και μόνο ε τον τύπο διαβάζω. 'Εκεί θα χρειασθώ να κάμω και να υπογράψω πολλά έγγραφα, και εγώ δέ σαμπαζώ τίποτ' άπ' αυτά, μ' άπάνω ε τή δουλειά, αλήθεια, κανένα δέ φοβοῦμαι. Δέν το έχου τίποτα να με βάλουν εκεί να υπογράψω μ' ένα σταυρό σε ένα σωρό πράγματα που δέ θα καταλαβαίνω ούτε γρή, και έπειτα να έχω σκοτούρες. Μού έχρειάζετανε να έλθη μαζί μου ένας άνθρωπος που να ξέρη να μιλή και να μ' άφήρη να τα κάμω.

— Πάρε μαζί σου την κυρά Ζαλίγη, είπεν ή γηραιά κόρη. Αυτή είνε όπως σου χρειάζεται.

'Αστραπή εύαρσελειας έλαμψεν εις τους οφθαλμούς της Τριανταφυλλιάς. 'Αλλά ή πιστή θερά-

παινα δέν ήτο φιλοπροσήγορος και ήρείσθη μόνον να εΐπη:

— 'Ευχαριστώ, κυρία.

Μετά τούτο κατάκοπος έκ τής πολλής συνδιαλέξεως, επανήλθεν εις την έστίαν της και διήλθε την ήμέραν επιφέρουσα εις τό μαγειρείον γενικήν άναστάσειν, ίνα μή καταλίπη όπισθεν της κανέν κουσοῦρι, ως είπε πρὸς την κοραίδα.

'Ανήγγειλαν τό πράγμα πρὸς την κυρά Ζαλίγην και την έπιούσαν πρωίαν απήλθον άμφοτέραι εις Πικαρδίαν, τελλιμμένοι πολύ μάλλον διότι κατέλιπον την κυρίαν 'Ερμίνην, ή είν ελγον θάψη πάντας ήμωύ τους οικείους των.

Κατά την ώραν του προγεύματος ή γηραιά κόρη προσκληθεΐσα υπό τής μικρῆς προστατευμένης μετά πάσης τής νενομισμένης εδημοτυΐας, εκάθισε πρὸ τραπέζης άμέμπτου. Ουδέποτε τα κρυστάλλινα σκεύη ήσαν καθαρώτερα, τα άργυρά στιλπνότερα, τά εκ πορσελάνης πινακία έστιλθον ως ή πανσέληνος και ή Μαρκέλλα εκόμισεν έν ορεάμβω ή έν τῷ πινακίω, άπαντα εφάνοντο ως μικροί τινες ήλιοι ώρήμενοι διά μέσου λευκής ομίχλης.

— Και ούτω καθ' εζής! είπεν ή Μαρκέλλα εκδήλουσα ούτω την εύαρέστησιν ήν ενεποίει εις αυτήν ή επιτύχια τής πρώτης ταύτης άποπειρας. Θα ιδήτε, κυρία, ότι ποτέ άλλοτε έως τώρα δέν είχετε τόσον καλήν ύπηρεσίαν.

Μετά δέ τό δείπνον ή Μαρκέλλα περιβεβλημένη τας μεγάλας ποδιάς τής Τριανταφυλλιάς ήλθε και έστάθη παρά τή θύρα του έστιατορίου μιμούμενη πιστως την στάσιν τής μαγειρίσσης. Τους βραχιόνιας έχουσα έσταυρωμένους, τό βλέμμα ασταθές άπήγγειλε τας καθιερωμένας λέξεις:

— 'Τί προστάζετε, κυρία, δι' αύριόν;

Τοσοῦτον δέ τελεία ήτο ή άπομίμησις, και τό ήθος τής Μαρκέλλας τοσοῦτον πειστικόν, ώστε ή κυρία 'Ερμίνη ύψωσε την κεφαλήν και συνήτησε τους φαιδρούς οφθαλμούς τής μικρῆς της φίλης.

— 'Αχ! ανεφώνησεν ή μικρά και πνεύσασα εκάθισε παρ' αυτή, τί ώραία, τί ώραία!

— 'Τί είπεν ή κυρία 'Ερμίνη, να είμεθα χωρίς μαγειρίσσαν;

— 'Οχι, απεκρίθη τό παιδίον, άλλα να σας ύπηρετώ, να ξέρω ότι σας είμαι χρήσιμη, και ότι άν δέν ήμουν εγώ έδώ, θα υποφέρατε, διότι δέν θα είχατε τό πράγματα σας όπως είσθε συνήθισμένη. 'Αχ! έν άρρωστούτατε τί καλά που θα σας εκύτταξα, τί περιποιησεις που θα σας έκαμνά!

— Ναί, είπεν ή κυρία 'Ερμίνη μετά άνωπίκου τόνου φωνής, αλλά μή έλπίζης να σου γίνη αυτή ή χάρις.

ΚΑ'

— 'Τί διασκεδαστικόν που είνε, κυρία 'Ερμίνη! είπεν ή Μαρκέλλα έχουσα τας εκ του ψυχουςκαυτης χειρας της έντός του θαλψχειριού της.

'Εβδόκιεν ύποπηδῶσα παρά την κυρίαν 'Ερμίνην, ήτις εκράτει άδρότατα κάνιστρον, περιέγον καρδάμα και τευτλίδας, τό δέ κρέας εκράτει ή Μαρκέλλα έντός μικρού σάκκου κρεμαμένου από του βραχιόνος της.

— Τι πράγμα είνε διασκεδαστικόν; ήρώτησεν ή γηραιά κόρη, σπείδουσα διότι ήσθάνετο ψυχος.

— Τό χιόνι, και άπάνω ε τής πασχαλιές ακόμη! τί όμορφο, τί ώραίο! 'Τα φύλλα είνε πράσινα σαν να είνε καλοκαίρι, και χιονίζει σαν να είχαμε γεμῶνα! ... Είνε πολύ διασκεδαστικόν, σας βεβαίω! 'Τί λέτε σεις;

— 'Εγώ λέγω ότι είνε ψυχος και επεθύμουν πολύ να ήμεθα τώρα ε τό σπιτι, απεκρίθη ή κυρία 'Ερμίνη. Και να ιδής, παρω, όχι παρω άλλ' είμαι σχεδόν βεβαία, ότι αφήσα τό παραθύρ' ανοικτά. Δέν ειζέρω πως τα έλησημόνησα ... και θα είνε τό σπιτι παγωμένο...

— Δόστε μου τό κλειδι να τρέξω να τα κλείσω, είπεν ή Μαρκέλλα τείνουσα την χείρα.

'Εστάθησεν έν τῇ γωνία τής οδού, ίνα ή κυρία 'Ερμίνη άνακτήση έν τῷ θυλακίω της την δέσμη των κλειθίων, άλλα μετά τοσαύτης βίας και σπουδής ανεζήτει, ώστε δέν ήδύνατο να τα εύρη. 'Επανειλημμένως έχωσε την χείρα εις τό εύρύτατον βάραθρον έν ώ έκρυπτε τους θησαυρους της, και την άνέσυρε κενή μετά χειρονομίας αγανακτήσεως.

'Η χιών ήμνητητος ώθουμένη υπό παγερού βορειοδυτικού άνεμου, περιδινειτο περί αυτών κατά πυκνάς νιβάδας. 'Η κυρία 'Ερμίνη άποθαλουσα την ύπομονήν της ύψωσε την κεφαλήν και άνέπνευσε μετά δυνάμεως.

— 'Τί ακοτυχία! είπε, δέν θα το εύρω!

Παρευθής δέ ή χείρ ήτις διή κινήσεως αὐτομάτου περιεστράφη άνερευνώσα, συνήτησε τό κλειδίον.

— Να το, είπεν ή εξαίρετος γηραιά κόρη τρέξ' εμπρός και άναψε λίγη φωτιά, διότι είμαι παγωμένη ως τα κόκκαλα.

Και ή μέν Μαρκέλλα εύθως « έγινεν αστραπή », ή δέ κυρία 'Ερμίνη κατηυβύνη πρὸς την οικίαν, αίσθανομένη τους πόδας της ως εάν ήσαν εκ μολύβδου. 'Ιβνόμεζεν ότι βαδίζει ταχείως και όμως δέν προυχώρει. 'Ο άνεμος έφερε κατά του προσώπου της την χιόνα, ώστε έδέησε να σταθῆ πολλάκις ίνα αναπνεύσῃ τότε δέ άνέπνεε παρατεταμένως, εισπνεύουσα τον άέρα μέχρι των μυλαιτάτων του στήθους της, και έπειτα επανελάμβανε την πορείαν της μετά στιγμιαίαν άνακούφισιν, ήν μετ' ού πολύ διεδέχετο πνιγμός επώδυνος.

Μετά πολλου κόπου ήλθε μέχρι τής κηκλιδατής πύλης του κηπαριου, ήν ή Μαρκέλλα είπεν αφήση επίτηδες ήμάνοικτον. Εισελθούσα ή 'Ερμίνη την ώθησεν ίνα την κλείση, και μετ'

εμπλήξεως παρετήρησεν ότι ήτο τοσοῦτον βαρεία.

— Και πως είμπόρεσι παιδι πράγμα να κινήση τόσον βάρος; είπε καθ' έαυτήν θαυμάζουσα. Χρειάζεται ένας γίγας σαν την Τριανταφυλλιάν διά να μετακινήση ένα τόσον όγκον!

Και ο νους της επήγεν εις την Τριανταφυλλιάν, άπούσαν από τριών μόνον ήμερών, τριών ήμερών αβτινές τη εφάνησαν τρεις αιώνες, καιτοι ή Μαρκέλλα έδείκνυε μεγίστην προθυμίαν.

— 'Αχ! και ως ήρχετο γλήγορα! διενόθη ή κυρία 'Ερμίνη. 'Απέκαμα πλέον.

'Αμα εισῆλθεν εις την οικίαν και παρευθής καπνός πυκνός προσέβαλε τον λαμόν της. 'Η φωνή της Μαρκέλλας ήκούσθη ως από του πυθμένος φορέατος εξερχομένη.

— Μή μπαίνετε ε την τραπεζαρία, εκραύγαζεν, ο άνεμος καταβαίνει τον καπνό, 'Ακόμη δέν είμπόρεσα να ανάψω τή θερμάστρα.

'Η κυρία 'Ερμίνη ούδῶως πειθόμενη εις τας προτροπάς τής Μαρκέλλας, εισήγαγε την κεφαλήν της διά τής ήμάνοικτου θύρας του έστιατοριου, και είδε την κοραίδα γονυκλινη επί του εδάφους, έχουσαν την κεφαλήν εις τα ένδότατα της θερμάστρας, και μεθ' ύπομονής καταγινομένην να θέση επ' άλλαλα ήμικαυστα ξύλα, ών αι έντός του σωλήνος μετά κρότου άντηχούσαι συστροφαι των σπινθέρων απέστελλον τον καπνόν κατά του προσώπου της.

'Εξαγαγούσα την κεφαλήν εκ του μέλανος άντρου εισόγγισε τους θαχυθρέκτους οφθαλμούς της διά του επάνω μέρους τής ολιγότερον βερυπωμένης χειρός της και είπε πρὸς την κυρίαν 'Ερμίνην μετά μειδιάματος άγγελικου:

— 'Αναβήτε ε την καμαρά σας, κυρία 'Ερμίνη, ή φωτιά θα έπιασε, την άναψα.

'Η κυρία 'Ερμίνη ούδέν άποκριθεΐσα, ανέβη βραδέως την κλιμακα, εκπληκτομένη διότι ήναγκάζετο να στηρίζεται πολύ επί των κηκλιδων της κλιμακος. Εισερχομένη δέ εις τό δωμάτιόν της, ούτό πρὸ μικρου μόνον κλεισθόν παραθύρον είπεν αφήση να εισδύση πανταχού ύγρασία παγερά, ήσθάνθη φρικίασιν από κεφαλῆς μέχρι ποδῶν και εκάθισεν άπνος επί τής μακρῆς καθέδρας, χωρίς να λάβη καν την δύναμιν να απαλλαγῇ των καθύγρων ένδωμάτων της.

Τό πῦρ τής θερμάστρας δέν ήθελε να άνάψῃ, και εκ διαλειμμάτων πλατεία νιφάς χιόνος ήπλοῦτο άστεροειδώς επί των στακτόχρων ξύλων, άτινα μόλις ήσαν μαύρα πρὸς τό επάνω μέρος υπό πρώτης τινός φλογός παρευθής σβεσθείσης. 'Η κυρία 'Ερμίνη ήσθάνθη έν τῷ στόματι της μικρόν τινα κρότον και ταραχήν άλλοκοτον ταράσσουναν όλον της τό σώμα. Οι όδόντες της συνεκρούοντο και δέν ήδύνατο να τους κρατήση. 'Επειδή δέ ούδέν άλλο ήδύνατο να πράξη, συνέστειλεν υπό τό φόρεμά της τους καθύγρους πό-

δας της, και οὕτω συνασπειραμένη ανέμεινε καρτερικῶς μὲν ἀλλ' εἰς ἄκρον ἀπελπίς τήν παρά Θεοῦ βοήθειαν.

Ἡ βοήθεια δὲν ἐβράδυνε πολὺ νὰ φανῇ. Ἡ Μαρκέλλα εἰσῆλθε κρατούσα μικρὸν πύραυλον.

— Θεέ μου! ἀνεπαύνησε, τί ἔχετε, καλή μου φίλη! Εἶσθε φωτιά κάκκηνη καὶ τὰ μάτια σας εἶνε κ' ἐγὼ δὲν εἰξέρω καὶ ζωηρὰ καὶ κομμένα. Θὰ ἐκρῶσατε χωρὶς ἄλλο! Νά, σὰς ἔφερα νὰ ζεσταθῆτε.

Καὶ ἔκλιψε τὸ γόνα πρὸ τῆς μακρᾶς καθέδρας, ἐξέβαλε μετὰ προσοχῆς τὰ διάβροχα σανδάλια καὶ τὰς καθύγρους περικνημίδας τῆς εὐεργετιδῆς της, καὶ περιτύλιξε τοὺς πόδας της ἐντὸς προσώπιου κατεστειμένου θερμανθέντος διὰ τοῦ πυραύλου, καὶ ἔπειτα ἀπέβλεψε πρὸς τὴν κυρίαν Ἑρμίνην μειδιάσα τὸ καλὸν ἐκείνο μειδίαμα, ὅπερ αὐτὸ καὶ μόνον ἦτο ἰκανὸν νὰ ἀνακουφίσῃ ἀσθενῆ ἄνθρωπον.

— Πρέπει νὰ σας βγάλω τὰ φορέματά σας, καὶ νὰ σας βάλω ἔς τὸ κρεβάτι σας, νὰ σας κάμω καὶ ἕνα ζεστό νὰ το πγῆτε καὶ νὰ σας φέρω καὶ ἕνα μπουκάλι νεροῦ ζεματιστό... Δὲ θέλετε νὰ σας γδύσω; Ἀχ! Θεέ μου! κῆ αὐτὴ ἡ παλιωρωτιὰ νὰ μὴν ἀνάβῃ! Ἡ θερμάστρα βοῶζει κάτω, μά, μοῦ ἔβγαλε τὴν ψυχὴ μου!

Διὰ ταχείας περιστροφῆς τῆς χειρὸς τὸ ἄχρηστον πλέον πύραυλον ἐκενώθη εἰς τὴν ἐστίαν καὶ τὸ παραπέτασμα τῆς κατεπετάσθη. Οἱ διάπυροι ἄνθρακες μετ' οὐ πολὺ ἀνέδωκαν ζωηρὰν φλόγα, καὶ πυκνοὶ σπινθηρισμοὶ μετὰ κρότου ἀνήγγειλαν ὅτι ἡ ἀπειθοῦσα θερμάστρα εἰσῆλθεν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν.

— Ἐλάτε, μάτια μου κυρία Ἑρμίνη, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα διὰ τῆς ἐπαγωγολάτης φωνῆς της, γλήγορα ἔς τὸ κρεβάτιάκι σας.

— Βοήθησέ με, εἶπεν ἡ κυρία Ἑρμίνη, καὶ ἡ φωνὴ της ἦτο ἀλλόκοτος καὶ ὑπόκωφος, ὅθ' ἐνόμιζες ὅτι ἦτο περιτετυλιγμένη διὰ πυκνοῦ στρώματος βάρβακος.

Ἡ κορασίς ἐσπευσε καὶ ὑπὸ τὰς εὐκινήτους χεῖρας της αἰ ἐνεταί καὶ οἱ κόμβοι ἐλύθησαν τάχιστα, τὰ ἐνδύματα κατέπεσαν εἰς σιρὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ κυρία Ἑρμίνη εὐρέθη ἐν τῇ κλίνῃ της, οὐδ' αὐτὴ ἐνόησασα τὰ πᾶς. Ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν σινδῶων τὴν κατέλαβε πάλιν ἡ φρικίασις, καὶ ἡ Μαρκέλλα ἤκουσε τὸν φοβερὸν βρυγγὸν τῶν ὀδόντων, ὅστις σφόδρα ταράττει τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὁ προάγγελος δεινῆς νόσου.

Ὅθεν δὲν περιορίσθη εἰς λόγους μόνον, ἀλλ' ἔδραμεν εἰς τὴν θερμάστραν, ἔνθα εἶχε θέσῃ διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, δοχεῖον πλήρες ὕδατος.

Τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶχε πῶς τὴν ὁσμὴν τοῦ κηπουροῦ, ἀλλὰ δὲν ἦτο καιρὸς τοιούτων λεπτολογεῶν. Ἡ μικρὰ Σινική πείσοχὴ ἐπληρώθη τείρου ἀρωματικοῦ, ἡ δὲ Μαρκέλλα καύσασα καὶ ὑπερβολῆν

τοὺς δακτύλους της ἐγέμισε τὸ πῆλινον δοχεῖον, ὅπερ ἦτο ἀεῖποτε τὸ αὐτό, διότι οὐδέποτε συνετρίβετο τίποτε ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας Ἑρμίνης, καὶ ὅπερ ἐχρησίμευσεν εἰς θερμαντὴν τῆς Μαρκέλλας ἐν τῇ παρελθούσῃ ἀσθενείᾳ της. Οὕτω δὲ ὀπλισμένη κατὰ τοῦ ψύχους, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ἐνθα αἱ ἀντανακλάσεις πυρᾶς Ἰατρῆς καὶ λαμπροτάτης ἐχόρυσον ἐπὶ τῶν παραπετασμάτων καὶ τῶν στιλβόντων ἐπίπλων.

— Ἐ! δὲν εἶσθε τώρα καλλίτερα; εἶπεν εἰσερχομένη, καὶ τὸ πρόσωπόν της τὸ παιδικὸν εἶχε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκφρασίαν μητρικὴν. Καὶ ὄντως τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲν ἦτο ἡ μικρὰ μήτηρ τῆς κυρίας Ἑρμίνης, ἣτις συγκεκαλυμμένη ὑπὸ τὰ προσκεφάλαια, τὴν παρετήρει μετὰ σοβαρότητος ἄμα καὶ τρυφερότητος, καὶ δὲν εἶχε κἄν τὴν δύναμιν νὰ τῇ μειδιάσῃ.

— Δὲν κρυώνει τόσο πλεον, εἶπεν ἡ γηραιὰ κόρη, ἀλλὰ πονῶ ἐδῶ.

Καὶ ταῦτα λέγουσα εἰδείκνυε τὸ στήθος της, ὅπερ ἀνυψοῦτο ταχέως ἵνα ἀνακνήνῃ συχνότερον καὶ κατὰ μικρὸν.

— Δὲν εἶνε τίποτα. Τώρα θὰ σας δώσω ἕνα καλὸ τσαί μὲ πολλὴ πολλὴ ζάχαρι καὶ ζεστό ζεστό. Μὴ βλέπετε πὺς εἶνε λιγὰκι καπνισμένο, εἶνε ἀπὸ τὰ ξύλα ποῦ ἐκάπνιζαν.

Ἡ ἀσθενὴς ἔπιε διὰ μικρῶν βοφημάτων τὸ ἡμισυ τοῦ κυπέλλου καὶ ἔπειτα κατέπεσεν ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων. Ἰσοῦτον δὲ ἐφαίνετο καταβεβλημένη, ὥστε ἡ Μαρκέλλα ἐφοβήθη.

Νὰ πᾶ νὰ φωνάξω ἰατρὸν; ἤθελε νὰ ἐρωτήσῃ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησεν. Ἡ κυρία Ἑρμίνη ἀσμένως προσεκάλει τὸν ἰατρὸν χάριν τῆς Γρανταφυλλιάς ἢ τῆς Μαρκέλλας, ἀλλὰ πλειστάκις εἶχεν ἐκφράσῃ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν γηραιὸν ἰατρὸν της τὴν πρὸς τὴν ἰατρικὴν ἀποστροφήν της, ὃ δὲ ἰατρὸς ἐνίσχυε ταύτην τὴν δοξασίαν της, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἡ ἀπόφασίς τοῦ νὰ μὴ εἶνε τις ἄρρωστος εἶνε τὸ ἡμισυ τῆς υἰγείας.

— Πήγαινε νὰ προγευματίσῃς, εἶπεν ἡ κυρία Ἑρμίνη διὰ τῶν χειλέων μᾶλλον ἢ διὰ τῆς φωνῆς. Ἀλλ' ἡ Μαρκέλλα ἐνόησε καλῶς καὶ ἀνενευσεν ἀποφατικῶς.

— Ἐγὼ θέλω, ἐπέμεινε λέγουσα ἡ ἐξαιρετὸς γυνὴ προσκαλοῦσα νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ της, διότι ἂν τυχὸν ἀσθενήσω πρέπει σὺ νὰ ἔχῃς δυνάμει... Πήγαινε!

Ἡ Μαρκέλλα ὑπήκουσεν ἄνευ τινὸς ἐτέρας ἀντιρρήσεως. Τῷ ὄντι εἶχε χρεῖαν δυνάμει! Ἰψήσῃ τὴν κατελέεταν της εἰς τοὺς ἄνθρακας τῆς θερμάστρας — ἐλεεινὴν εὐωχίαν — ἔφαγε τεμάχιον ἄρτου, καὶ μετὰ σπουδῆς ἐπανῆλθε πρὸς τὴν κυρίαν Ἑρμίνην ἣν εὖρε νεναρκωμένην.

Ἰβῆθη κωδώνιον πλησίον τῆς ἀσθενούς ὥστε νὰ δύναται νὰ το φθάσῃ, καὶ ἔδραμε μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν κῆπον. Καίτοι δὲ ἡ μαγεύρισα τῆς

ΕΡΜΗΣ ΤΟΥ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ

[Πορτρέτο τῆς Ἑρμίνης]

κυρίας Βρεῦ ἦτο ὀλίγον προσηνής, ἀλλ' ὅμως δὲν ὀλίγη ἤρνετο βεβαίως τὴν συνδρομὴν τῆς ἐν τῇ ἐξαιρετικῇ ταύτῃ περιστάσει. Ἄλλ' ἡ κορασιὶς μάτην ἐσήμαινε τὸν κώδωνα τῆς θύρας. Ἡ μαγεύρισα χρησιμοποιοῦσα τὰς ὥρας τῆς σχολῆς τῆς εἶχεν ἀπέλθῃ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν φίλων τῆς, καὶ ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν δὲν ἐπανήρχετο πλέον εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀπομεμακρυσμένην οἰκίαν.

Ἡ Μαρκέλλα λοιπὸν ἐπανήλθε σφόδρα περιφροντις. Ἐὶ ἀλλόκοτος ἀτυχία νὰ εἶνε ἀπόντες πάντες οἱ φίλοι τῆς ἢ καὶ οἱ ἀπλῶς γινώριμοί τῆς κατὰ τὴν ἀπιστίαν ταύτην ὄραν, καὶ νὰ εὐρεθῇ ὁλῶς μόνη μετὰ τῆς κυρίας Ἐρμίνης!

— Ἐἶνε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ! διενεώθη καταληφθεῖσα ὑπὸ αἰσθήματος ἐνθερμότητος εὐγνωμοσύνης. Καθὼς αὐτὴ με ἐπεριποιήθη ἄλλοτε ὅταν μ' εὐρήκε πεσιμένη εἰς τὴν πόρτα τῆς σάν σκύλο, ἀπαράλλακτα ἡ Θεία Πρόνοια μὲ προστάζει σήμερον νὰ τῆς πληρώσω μικρὸ μέρος τῶν ὅσα μοῦ ἔκαμε.

Αἴφνης νέα πίστις, ἐνθερμὸς πεποιθήσις εἰς τὴν πρόνοιαν τὴν διαχαράττουσαν τοσοῦτον προφανῶς τὴν ῥῆδον, ἣν ἐμελλε νὰ τραπῇ, ἀφελῆς χαρὰ σχεδὸν διότι ἐβλεπεν ἐαυτὴν κεκλημένην εἰς τηλικαῖτα ἔργα, αἴφνης εἰσέδυσαν ὡς ἀκτίς ἡλιακὴ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς κορασιδος. Ἀπὸ τῆς ὥρας καθ' ἣν ἡ Θεία Πρόνοια ἤθελεν ἶνα ἡ Μαρκέλλα ἀποδώσῃ πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρμίνην ἐλάχιστον μέρος τῆς εὐεργεσίας ἣν παρ' αὐτῆς εἶχε λάβῃ, τὰ πάντα ἔβαινον ἀπ' ἐαυτῶν. Ἡ κυρία Ἐρμίνη ὅα ἠσθένει καὶ ὅα ἠσθένει ἴσως βαρέως, εἰ δὲ μὴ δὲν ὅα ἦτο ἄξιον τοῦ κόπου νὰ τὴν περιποιηθῇ. Ἐπειτα ἡμέραν τινα μετὰ τινα χρόνον ὅα ἐπανήρχετο ἡ Τριανταφυλλιά καὶ ὅα εὗρισκε τὴν κυρίαν τῆς ἀδύνατον μὲν, ἀλλὰ μειδιῶσαν καθημένην ἐπὶ τῆς κλίνης ἢ μᾶλλον ἐπὶ τῆς μακρῆς καθέδρας — ναι, ἐπὶ τῆς μακρῆς καθέδρας, ὅα εἶνε πολὺ ὠραιότερον, — τρώγουσαν κοζελέτταν ἣτις δὲν ὅα εἶχε καπνισθῇ, καὶ ὅα εἶλεγε πρὸς τὴν ἐκπεπληγμένην ἀγαθὴν θεράπειαν.

— Ναι, ἡ Μαρκέλλα μόνη τῆς μ' ἐπεριποιήθη καὶ μὲ ἰάτρευσε μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ περὶ τὸ φαντασιοκοπεῖν κλίσις τῆς κυρίας Ἐρμίνης εἶχε μεταδοθῇ καὶ εἰς τὴν νεαρὰν μαθητρίαν τῆς. Ἡ κορασιὶς οὐδέποτε εἶχεν ἀναγνώσῃ μυθιστορήματα, ἀλλ' ἐν ταῖς συνδιαλέξεσι μετὰ τῆς προστάτιδος τῆς, αἵτινες ἡμέραι ἐγίνοντο διεξοδικώτεραι, εἶχε μᾶθη καὶ αὐτὴ νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὰς περιπέτειας, νὰ πιστεύῃ εἰς τὰ ἀπρόσπτα συμβάντα, νὰ ὀνειροπολῇ, πρᾶγμα βεβαίως μὲν ἐπιτρεπόμενον, ἀλλὰ κατὰστρέφον ἢ τοῦλάχιστον ἀλλοιοῦν τὴν ἰσορροπίαν τοῦ πνεύματος. Ἡ Μαρκέλλα τοσοῦτον εἶχεν ὀνειροπολήσῃ θαυμασιώδη πράγματα, θαύματα πιθανά, ὥστε κατὰ μέγα μέρος εἰσήγαγεν αὐτὰ μετὰ τῶν

στοιχείων τοῦ βίου τῆς. Μακάριοι οἱ ὀνειροπολοῦντες καὶ φαντασιοκοποῦντες, ἀλλὰ μόνον μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ πραγματικότης ἐρχομένη διαλύει τὰ ὄνειρα!

Ἡ Μαρκέλλα παρυσίδου πλησίον τῆς κυρίας Ἐρμίνης ἦτις ἐκοιμᾶτο ὑπὸν ταταραγμένον. Αἱ πυρετώδεις παρυσίαι τῆς καὶ ἡ ἐπίτονος ἀναπνοὴ ἐπέφαινον κατάστασιν ἐπίφοβον. Ἡ κορασιὶς παρέμεινεν ὀλίγον παρὰ τῇ κλίνῃ συνηνωμένης ἔχουσα τὰς χεῖρας καὶ ἐν ἐκστάσει. Ἡ Θεία τῆς προσφιλοῦς ἀσθενοῦς δὲν τὴν ἐφρόδιζε· τοσαύτην ἠσθάνετο ἐν αὐτῇ εὐφρόσυνον ἀφοσίωσιν.

Αἴφνης ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνακάθηται, ἐκτείνει τοὺς βραχίονας πρὸς τι ὄν ἀόρατον καὶ φαντασιώδες καὶ ἀνακραίξει:

— Νὰ τον, νὰ τον! ἐγὼ εἴξευρα πολὺ καλὰ ὅτι ὅα ἐπιστρέψῃ.

Ἡ Μαρκέλλα ἐστράφη, ἀλλ' οὐδεὶς ἦτο ὄπισθεν τῆς· ἡ γηραιὰ κόρη, τοὺς ὀφθαλμούς ἔχουσα λάμποντας, τὰς χεῖρας τρεμούσας, ἐξηκολούθει νὰ ἀπευθύνῃ λόγους ταχεῖς καὶ ἀσυναρτήτους πρὸς τὸ φαντασιώδες ὄν. Ἡ πεποιθήσις ἣν εἶχε τὸ παιδίον ἐξηφανίσθη, ὡς ἐὰν αἴφνης το ἐκάλυψεν ἡ νύξ· ὅθεν ὑπεχώρησε μέχρι τοῦ τοίχου καὶ παρετήρησε τὴν φίλην τῆς μετ' ὀφθαλμῶν ἀποπεπληγμένων.

— Κυρία Ἐρμίνη, ἀνεφώνησεν ἡ δυστηνος κορασιὶς, μάτια μου κυρία Ἐρμίνη, καλὴ μου φίλη, ἐγὼ εἴμ', ἐδῶ, ἐγὼ, ἡ Μαρκέλλα.

Ἄλλ' ἡ Ἐρμίνη οὐδὲν ἐνόει καὶ ἐξηκολούθει ἀδιεκέλιπτως νὰ λαλῇ, τὸ δὲ παιδίον προσελθὸν πρὸς τὴν κλίνην ἔκλινε τὰ γόνατα.

— Κυρία Ἐρμίνη, μάτια μου κυρία Ἐρμίνη, μητέρα μου, δὲν μ' ἀκούετε; εἶμαι ἡ Μαρκέλλα, σὰς ἀγαπῶ, ἐγὼ σὰς προσέχω, ὅα σὰς περιποιούμαι... Ὡ! κυρία Ἐρμίνη, κυττάξατέ με, σὰς παρακαλῶ πολὺ.

Ἡ ἀσθενὴς κινούσα πυρετωδῶς τὰς χεῖρας, συνήντησεν ὑπὸ τοὺς δακτύλους τῆς τὴν κόμην τοῦ παιδίου, ἔπαρ' ἐστήριξε τὸ πρόσωπόν του ἐπὶ τοῦ καλύμματος τῆς κλίνης κλαίον πικρῶς.

— Ἡ Μαρκέλλα! εἶπε, ναι, αὐτὴ εἶνε. Τὴν βλέπετε τὴν κόρη σας, κύριε, σὰς τὴν δίδω ὀπίσω, ὅα λογισθῆτε εὐτυχῆς, λάβετέ τὴν...

Ἡ Μαρκέλλα ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους ἀνεσίτησε, νόησασα ὅτι τὸν Μονφῶρτ ἐβλεπεν ἡ Ἐρμίνη, καὶ ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ παραληρούσα πρὸς αὐτὸν ἐλάλει! Ὅθεν καταληφθεῖσα ὑπὸ δεινοῦ φόβου ἐφυγὲ κλείσασα καὶ τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ ἔβηκε κατ' εὐθείαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰατροῦ, ἐκεῖ που πλησίον κειμένην.

Ὁ γηραιὸς ἰατρός ἦτο ἀπών. Ἡ δὲ θεράπεινα αὐτοῦ ἦτις ἐγίνωσκε τὴν Μαρκέλλαν, ὑπεσχέθη νὰ τον ἀποστείλῃ ἅμα ἐπανελθόντα, καὶ ἡ κορασιὶς ἐπανήλθε σπεύδουσα εἰς τὴν οἰκίαν. Εἶχε δὲ γυμνὴν τὴν κεφαλὴν, διότι δὲν ἔλαθε κἄν

καιρόν να φορέση τὸν πτόν της· οὐ πλόκαμοί της ἐκρέμαντο ἐπὶ τῶν ὤμων της, πλήττουσαι τὰς παρὰ της ἐν ᾧ ἐτρέχον ἀπελπίς. Ἡ χιὼν ἐπιπταν ἀδιαλείπτως καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς κοραϊδὸς ἐσχηματίζετο πηλὸς πηκτὸς καὶ παγετώδης. Τὸ παιδίον ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του ἕως οὗτου εὐρέθη ἐν τῇ κήπῳ τῆς οἰκίας, καὶ ἐστάθη ἀσθμαίνουσα, τρέμουσα ἐκ τῆς συγκινήσεως καὶ τοῦ φόβου, διότι ἐμελλε πάλιν νὰ ἐσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ ἡ κυρία Ἑρμιόνη ἐλάλει ἴσως ἐπιπρὸς τὸν Μονφὸρτ, τὸν ἀπόντα τοῦτον καὶ ἀπολωλότα πατέρα, ὅστις τὴν ὤραν ταύτην τὴν πένθιμον ἐφαίνετο εἰς τὴν ὄραν ἕως ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΟΙ ΟΡΥΟΜΕΝΟΙ ΔΕΡΒΙΣΑΙ

Ἡ διαπύξωρον οὐ Τούρκοι ἐκ Θεσσαλίας.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1832 ἐν ἀκόμῃ ἐν Λαρίσῃ. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνερχόμενος εἰς εἰκοσάκις χιλίους καὶ πλέον κατοίκους ἐπὶ τοῦ τουρκικοῦ καθεστώτος, ὡς ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην φυγῆς τῶν Τούρκων, εἶχεν ἐπαίσθητῶς ἀραιωθῆ. Ὁλόκληροι συνοικίαι ἦσαν ἐρημοὶ, καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἠδύνατο νὰ περιέρχεται τις αὐτάς, χωρὶς νὰ συναντῆ ἄλλον διαβάτην ἢ στρατιωτὴν δαπανῶντα τὸν χρόνον τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας σχολῆς εἰς τὸ νὰ περιπατῇ ἀνά τὰς ὁδοὺς ταύτας, καὶ ἐρευρῆ εἰσακτικώτατα τὰ περιφράγματα (καράκια) τῶν παραθύρων τῶν τουρκικῶν οἰκιῶν, ὅπισθεν τῶν ὁποίων εἶχεν ἀκούσει ἴσως ὅτι ἐκρούοντο ἄλλοτε οὐ φλογεροὶ ἐκείνοι ὄρησμοί, οἱ τοξέοντες τὰ τόσον ἐρωτύλα βλήματα. Πολλοὺς ἔκουον διαλεγόμενους καὶ σχολιάζοντας ἐν Λαρίσῃ τὰ αἰτία τῆς φυγῆς τῶν Τούρκων, ἀλλ' ἠδύνατον νὰ πιστεύσω εἰς αὐτά, καὶ κατελήφθην ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, εἰ δυνατόν, νὰ ἀνακαλύψω τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀλλοκότου ταύτης φυγῆς ἀνθρώπων, ὅτινες ἀνευ πόου, ἀνευ λῦπης ἐγκατέλειπον τὴν γενέτειραν, καὶ χωρὶς νὰ πιάζονται ὑπὸ ἀνωτέρας τιμῆς βίας ἢ ἀνάγκης ἐφουγον, ὡς τὰ ἀποδημητικὰ πτηνὰ κατὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ χειμῶνος. Ἐξήτασα τινὰς πληθαίνοντας τοὺς ἀπερχομένους Τούρκους, ἀλλ' οὐδὲν ἔμαθον ἢ συγκεχυμένα καὶ ἀσαφῆ. — Ἐπὶ τέλους ἐσκέφθην, ὅτι προσφορώτερον πρὸς ἀνακάλυψιν μέσον θὰ ἦτο νὰ ἀποσταθῶ πρὸς τοὺς παρήμενοντας ἐν Λαρίσῃ, παρ' ὧν ἴσως θὰ ἐπιτύχαιον ἐξήγησιν τινά. Πρὸς τοῦτο δ' ἀπεφάσισα νὰ ἐπισκεφθῶ τινὰς αὐτῶν κατ' οἶκον· γινώσκων δὲ καλῶς τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα τῶν κατέβαλλον πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως κατὰ τὰς μετ' αὐτῶν συνεντεύξεις μου οὔτε κατὰ κεραίαν παρεκκλίω τῆς οφειλομένης φιλοφροσύνης. Ἦθε-

λον ἐμπνέων αὐτοῖς ἐμπιστοσύνην νὰ ἐπιτύχω εὐλαϊκῆς ἐξηγήσεως. Εἰς ἐκάστην ἐπίσκεψίν μου εὕρισκον τὸν οὐκοδέσποτον περιστοιχίζομενον ὑπὸ πολλῶν ὑποθησάσκων του, ὧν αἱ φυσιογνωμίαι ἦσαν κατηφέως καὶ σκυθρωπαί. Ὁ φόβος ἐφαίνετο κατέχων αὐτούς. Ὁ φόβος δ' οὗτος, ἡ κἀλλιον τὸ δέος, ἐπετεινετο, ὅτε ἐκ συμπτώσεως διέβαινον πρὸ τῶν οἰκημάτων αὐτῶν ἐνοπλοὶ στρατιῶταί μας, καὶ ἰδίως ἐλάται τοῦ πυροβολικοῦ ἔδῃαντες τὰς βαρεῖας ἀμάξας τῶν ὀκρότος τοῦ ἐκ τῶν τροχῶν τῶν ἀμαξῶν δονουμένου λιθοστρώτου ἐνόμιζε τις ὅτι, ὡς δι' ἡλεκτρικοῦ σπινθήρος μεταβιβαζόμενος εἰς τὸν ὄργανισμόν των, παρήγε τρομώδη τινὰ συγκίνησιν, ὅμοιαν ἐκείνης ἣν ὀφίστανται τὰ κατοικίδια πτηνὰ, ὅταν καθορώσιν τὴν σκιάν τοῦ ὑπερβεν ἐπαμένου ἰερακος. Περὶ φόβου παρηκολούθουν διὰ τῶν βλεμμάτων τὴν διαβάσιν τῶν ἀμαξῶν, ἅμα δὲ παρήρχοντο, ἐφαίνοντο ἡσυχώτεροι, καὶ ὡς νὰ διεξέφυγον προφανῆ κίνδυνον. Ὁμιλοῦν σιγαλώτατα, τὸ δ' ἀντικείμενον τῆς συνομιλίας αὐτῶν ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τίνες οὐ ἀναχωρήσαντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν, τίνες οὐ προτιθέμενοι νὰ πράξωσι τοῦτο τὴν ἐπαύριον, καὶ τίνες οὐ ἐκποιήσαντες τὰς ἰδιοκτησίας των. Ὅσα ἀνηγγέλλετο πᾶν ἕως ἐἰς ὑψηλὴν ταμὴν, ἅπαντες ἐφαίνοντο εὐχαριστήμενοι, καὶ ἔπειον τὰς κεφαλὰς, ὡς νὰ ἔκτεινον τοὺς ἀγοραστὰς. Ἐπιλαμβανόμενος ἀφορητῆς τιμῆς, ἀνεμύνησθαι εἰς τὴν συνομιλίαν των καὶ ἠρώτων αὐτοὺς πρὸς τί ἢ τὴν τὴν σπουδὴν τῆς μεταναστεύσεως των καὶ τίς ἢ αἰτία τῆς φυγῆς των. Αἱ ἐρωτήσεις μου ἐνέβαλλον αὐτοὺς εἰς ἀπορίαν, καὶ ἕκαστος προσεπάθει νὰ εὐρῆ ἐπιχειρήματα δικαιολογούντα τὴν φυγὴν. Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι δὲν δύνανται νὰ παραμεινῶσι μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν των, ἄλλοι ὅτι ἀφοῦ ἀνεχώρησαν οἱ γείτονές των, αὐτοὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ παραμεινῶσιν, ἄλλοι ὅτι φοβούνται τὴν μέλλουσαν στρατιολογίαν τῶν τέκνων των, ἢ μᾶλλον τὸν ἐξ αὐτῆς πιθανὸν ἐκχριστιανισμόν των, ἄλλοι ὅτι φοβούνται ἀντεκδικήσεις τῶν ἐντοπιῶν Χριστιανῶν, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τέλους ὅτι φοβούνται τοὺς ... δικηγόρους. — Προσεπάθουν νὰ καταπολεμῶ ἕκαστον τῶν σαθρῶν αὐτῶν ἐπιχειρημάτων, ἐκείρων τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν τῆς χώρας, τὴν πρῶτον τοῦ τόπου ὑπὸ τὸ κράτος τῶν νόμων, τὴν ὑπερτίμησιν τῶν κτημάτων των, καὶ ἐν τέλει τὴν ὡς ἐκ τῆς συστάσεως τῶν Τραπεζῶν ἀφθονίαν τοῦ χρηματικοῦ καὶ εὐθηνίαν τοῦ τόκου, ἐνῶ ἄχρι τοῦδε αὐτοὶ, καίτοι πλουσιοὶ γαιοκτημόνες, δανειζόμενοι, κατέβαλλον ἀδρότάτους τόκους. Ἦνε ἀληθὲς ὅτι προσείχον εἰς τοὺς λόγους μου, καὶ ἐφαίνοντο ἐπιδοκιμάζοντας τὰ ἐπιχειρήματά μου, ἀλλ' ἐπίσης βέβαιον εἶνε ὅτι αὐτὰ οὐδὲνα συνεγγύουν εἰς τὸ νὰ μετατρέψωσι τὴν πρὸς μεταστάσειν ἐπιθυμίαν των, τὴν εἰς τὸ βᾶθος τῶν

καρδιῶν των ἐντετυπωμένην. Μετ' ἄλλας δὲ τὰς δικαιολογητικὰς τῶν ἀπαντήσεως, οὐδὲλας ἐπέσθην καὶ ἐγὼ περὶ τοῦ ἀληθοῦς αἰτίου τῆς φυγῆς των. Ὑπέθετόν τι ὡς βέβαιον αἶτιον, καὶ τοῦτο ἦτο ὁ γνωστὸς φανατισμὸς τῶν ὀπαδῶν τοῦ θρησκουμάτος τοῦ Μωάμεθ, ἀλλὰ κατὰ τὰς μετ' αὐτῶν συνομιλίας μου, καίτοι ἔθιξα καὶ τοῦτο, δὲν ἔτυχον ἀπαντήσεως τινὸς πειστικῆς. Ἄλλ' ὅ,τι ἠνούντο αὐτοὶ νὰ μοὶ διακοινώσασιν, ὅ,τι μοὶ ἀπέκρυπτον τόσο φειδωλῶς, ἀνεκάλυψα εὐκόλως, εὐρον οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τοὺς πόδας μου, ἐνῶ τὸ ἀνεξήτουν ἐν τῇ οὐρανῷ.

Ἦνε γνωστὸν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἡμέρᾳ Παρασκευῆ τῆς ἐβδομάδος εἶνε ἡ Κυριακὴ τῶν Τούρκων. Τὴν ἡμέραν ταύτην πολυπληθεῖς μετὰβαλλουσι εἰς τὰ τζαμιά πρὸς προσευχὴν, καὶ αἱ πρὸς ἀλλήλους ἐπισκέψεις εἰσὶ συνηθέστεραι. Τοῦτο ἔχον ὑπ' ὄψιν μετέβαινον εἰς ἐπίσκεψιν τινος ἐκ τῶν πρωτεύοντων μπεθήδων τῆς Λαρίσης, ὅτε κατ' ἑὸν συνήτησα ὑμάδας Ὁθωμανῶν καὶ Ὁθωμανίδων, σπυδόντων πρὸς διείθυνσιν τινά. Τὸ πρῶτον μοὶ ἐφάνη παράδοξον, διότι Ὁθωμανῆς, καὶ μάλιστα ἀνωτέρας τάξεως, σπυδῶν ἀνά τὰς ὁδοὺς, εἶνε τι ἀπρόοπτον. Τὸ λόγιον τῶν Ἀγγλασάξανων ἀπὸ χρόνος εἶνε χρήμα παρ' αὐτοὺς οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν. Ὅπαδοὶ τοῦ σπυδουβραδέως βαδίζουσι πάντοτε νωχελέστατα, καὶ φαίνονται αἰωνίως κεκμηκότες, καὶ ὡς ἐπανηρχόμενοι ἐκ μακρᾶς πορείας. Ἡ τὴν σπυδὴν ἐποὐδῆ των μοὶ ἐκίνησε τὴν περιέργειαν, καὶ ἠτοιαζόμενον νὰ ἐρωτήσω περὶ τοῦτου τὸν πρῶτον διαβάτην, ὅτε μεταξύ τῶν ἄλλων εἶδον σπυδόντα καὶ γνωστὸν μοὶ διπλωμάτην, Ἀρμένιον τὸ γένος, μένοντα ἐν Λαρίσῃ ὡς ὑπάλληλον τῆς Πύλης οὗτος δέ, λυόν τὴν ἀπορίαν μου, εἶπεν ὅτι ἐσπυδῶν πρὸς τὸ τζαμίον τῶν ὀργουμένων δερβισῶν, τῶν Μεβ.λεβ.λέθων, οἵτινες ὡς οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει συναδελφοὶ των ἀνά πάσαν Παρασκευὴν ἐκτελοῦσι τὴν ἀλλόκοτον ὄρχησιν των, ἧτις τὸσους θεατὰς προσελκύει εἰς τὸ ἐν Παράξ Μίγα τζαμίον των. Ἐπειδὴ τὸ θέαμα μοὶ ἦτο γνωστὸν, ἀπέφυγον νὰ λάβω τὴν πρὸς τὸ τζαμίον ἄγουςαν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον φίλος τις παρρητιμῶν ἐν Λαρίσῃ, βεβαίον δὲ καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ τζαμίον, ἀκόνα με παρέσυρε μετ' αὐτοῦ, ὅπως ἴδωμεν τοὺς στροβιλιζόμενους δερβισαί. Ἄλλ' ὅτε ἐκάμψαμεν τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, τὴν πρὸς τὸ τέμενος ἄγουςαν, οἱ πιστοὶ πεμπληθεῖς ἐξήρχοντο αὐτοῦ, ἀνήγγειλαν δ' ἡμῖν ὅτι ἡ τελετὴ ἐλήξεν· ἐπὶ θμῶς εἰς ἄλλο παρακείμενον τέμενος, ἀνήκον δ' εἰς ἄλλην ἀρραὴν δερβισῶν, τῶν Σαδὶ, ἧτοι ἐμπνεομένων ἢ ὀρουμένων, ἐκχολουθεῖ ἡ ἱεροπραξία, καὶ δυνάμεθα, ἐδὲν θέλωμεν, νὰ παρὰστῶμεν εἰς αὐτήν. Τοῦτο δὲ καὶ ἄμεπως ἐπράξαμεν, εἰσελθόντες ἐντὸς εὐρέως προαυλίου, εἰς τὴν βορείαν τοῦ ὁποίου πλευρᾶν ἤκο-

δομητὸ τὸ τέμενος. Τὸ οἰκοδόμημα ἦτο ἐλαεινὸν καὶ σχεδὸν ἠρειπωμένον· ἡ ἐξωτερικὴ του δὲ αὐτῆ ὄψις ἐμαρτύρει, ὅτι οἱ ἐπιτροπεύοντες εἰς τὰ τῆς παρουσίας του (καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὅλα τὰ ἐν Λαρίσῃ τέμενη ἔχουσι μεγάλα εἰσοδήματα ἐκ κτημάτων) μᾶλλον ἐμερμῶν ἵνα διὰ τῶν εἰσοδημάτων τρέφονται αὐτοὶ, ἢ δαπανᾶσι πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ τέμενος, Γραταὶ, δυσειδέσταται αἰθιοπίδες, ἀπελεύθεροι δούλοι τῶν χαρμίων, ἐφραττον τὴν εἴσοδον τοῦ προαυλίου πουλοῦσαι ἐρεθίνθους (στραγάλια), αἰθιοφὲ δὲ μὲ κτηνώδη φυσιογνωμίαν, ἅμα ἰδὼν ἡμᾶς, προσεφέρθη ὡς δῆργός. Ὑπὸ τοῦτου δὴδηγοῦμενοι ἀνήλθομεν κλίμακα εἰς ἐπτὰ ἢ οὐκὼ βαθμίδων, σασαθραμένην, διὰ θύρας δὲ ὕψους μόλις ἀναστήματος εἰσελθόμενον ἐντὸς τοῦ τέμενος. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, κοινοτάτης ἀρχιτεκτονικῆς, οὔτε ἐξωτερικῶς, οὔτε ἐσωτερικῶς εἶχε ρυθμὸν τινα, ὡς πολλὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τζαμιῶν. Ἐσωτερικῶς ἦτο τετράγωνος αἶθουσα, περιστύλιον δὲ ξύλινον, διὰ κιγκλιδίων συνδεόμενον, ἐχώριζε τὴν αἶθουσαν εἰς δύο, εἰς κυρίως αἶθουσαν ἢ ἱερόν τοῦ τέμενος, καὶ εἰς διάδρομον τριῶν μέτρων πλάτους. Ἄνωθεν τοῦ διαδρόμου τοῦτου ὑπῆρχε καὶ δεύτερος, ὅστις, ὡς ἐνόησα ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ συνωθυμένων Ὁθωμανίδων, ἐξτελήρου τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἦν τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἡμῶν Γυναικεῖα. Ἡ πρὸς μεσημβρίαν μόνον πλευρὰ τοῦ τέμενος ἦτο ἀνευ διαδρόμου, τὰ δὲ τείχη ἐντὸς ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ σημαῖων, πρασίνων καὶ ἐρυθρῶν, φερουσῶν ποικίλα χρυσὰ διάφορα καὶ γραμμὰτα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου, βεβαίως ῥητὰ τοῦ Κορανίου. Ἐν τῇ μέσῳ δὲ ἀκριβῶς τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἐσχηματίζετο ἐν τῷ τοίχῳ χεῖρᾶς ἀφ' ἧς ἀνῆρτηντο ἀκόνα λογχοφῶρα καὶ ἄλλα ἀγγέμαχα ὅπλα παραδόξου σχήματος. Τὸ δάπεδον τῆς ἐκ τοῦ διαδρόμου κεχωρισμένης αἰθούσης ἦτο ἐπεστρωμένον διὰ ταπήτων ἀσιατικῶν, ἐκ δὲ τῆς ὄροφης ἐκρέμαντο κανδῆλαι, φωτίζουσαι ἀμυδρῶς τὴν αἶθουσαν. — Ἐπροχωρήσαμεν σχεδὸν φηλαφητῆ ἐντὸς τοῦ διαδρόμου, ὡς ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ σκοτούς, ὠθούντες δὲ διεσχίσσαμεν τοὺς πολυαριθμούς θεατὰς, ὧν οἱ πλείστοι ἦσαν Ὁθωμανοὶ, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων, ἰδίως ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται. Ἐν τῇ κεχωρισμένῳ ἱερῷ χώρῳ ἐκάνητο ἀναμῆ μετὰ δερβισῶν οἱ τὰ πρῶτα μεταξύ τῶν ἐν Λαρίσῃ Τούρκων φέροντες, ἅπαντες ἀνυπόδητοι, κρατοῦντες ἀνά χεῖρας κομβολόγια, σοβαροὶ τὴν μορφήν καὶ διαρκῶς κινούντες τὰ χεῖλη· ἦσαν παραδεδωμένοι εἰς σιωπηλὴν προσευχὴν. Οἱ δερβισαὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν γονάτων καθήμενοι καὶ κρατοῦντες βιβλοῦς, ἀνεγίνωσκον, κινούντες κατὰ τὴν συνήθειαν ὄλων τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν τὰς κεφαλὰς βιαίως ἐκ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὰ ἐμπροσθεν καὶ τὰνάπαλιν.

Εἰς τὸ κέντρον τῆς αἰθούσης ἴσταντο ἕτεροι δερβίσαι κρατοῦντες βίβλους καὶ ἀναγινώσκοντες. Δύο ἐξ αὐτῶν ἔκρουον κρόταλα, εἰς τὸ ἄκρον δὲ τῆς πρὸς βορρᾶν πλευρᾶς ἴστατο ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ, ὡς ἐν παρατάξει, ὁ χορὸς τῶν μεμνημένων δερβισῶν, ἀποτελούμενος ἐκ 12—15 προσώπων, συγχῶς ἐναλλάσσομένων, ἕτερος δὲ ὑπέργηρος, μὲ μακρὸν λευκὸν πάγωνα, ἰστάμενος βήματα τινὰ μακρὰν αὐτῶν, ὡς χορηγὸς ἐδίδοε τὸ σύνθημα τῆς ἀνάρξεως καὶ καταπαύσεως τῶν ὀρχηστικῶν κινήσεων. Οἱ ἄλλοι παριστάμενοι δερβίσαι ὑπεβοήθουν ἐν ἀνάγκῃ τὸν καταπονόμενον χορηγὸν· εἰς δ' αὐτῶν νεαρώτατος καὶ λίαν εὐειδὴς ἐξετέλει ἐναλλάξ καθήκοντα διακόνου καὶ χορευτοῦ. Ὅτε εἰσῆλθον καὶ καταλάβομεν καὶ ἡμεῖς θέσιν ἐν τῇ διαδρομῇ, ἡ ἱεροπραξία εἶχεν ἀρχίσαι τὰ κρόταλα συνεκρούοντο σφοδρῶς, οἱ δερβίσαι ἔψαλλον εἰς τὴν διὰ πασῶν, καὶ ἡ ὄρχησις εἶχεν ἀρχίσει. Ἄλλ' ὅποια ὄρχησις! Ἡ δεκαπεντάς τῶν ἀποτελούντων τὸν χορὸν ἀτόμων, ἀλληλοκρατουμένη σφιγκτῶς ἐκ τοῦ αὐχένος, ἐξετέλει παραδόξους κινήσεις, ἰδίας μαινομένων ἀνθρώπων. Ἦναλλάξ ἐκινούντο ὄλοι ἡμοῦ, ὡς νὰ ὠθοῦντο ὑπὸ θαλασσίῳ κύματι, καὶ ἐκαστος χωριστὰ, κινῶν, περιστρέφων ἢ διαστρέφων τὸ ἐξ σώμα καὶ τὴν κεφαλὴν καθ' ἑαυτοῦ, εἰς τὰς διευθύνσεις. Αἱ κινήσεις τῶν δ' αὐτῶν ἐρρυθμίζοντο ὑπὸ τῶν ψαλτῶν καὶ τοῦ κρότου τῶν κροτάλων, γινόμεναι ὅτε μὲν γοργότεραι, ὅτε δὲ βραδύτεραι. Ἐνίοτε ὡς καταλαμβάνομενοι ὑπὸ ἀλφιδίας ἐμπνεύσεως, βραδέως, βραδέως ἤρχίζον ὀρχουμένοι κυκλικῶς, περὶ τῶν ψαλτῶν ὑπόκωφοι στοναχαί, ἢ κραυγαί ἡμοῖαι πρὸς τὰς τῶν κινδυνουόντων, ἐποικίλλον τὰς ματωθεῖς αὐτῶν κινήσεις. Ἐπὶ ὦραν καὶ πλεόν παριστάμενη θεατῆς τοῦ ἀλλοκότου αὐτοῦ θεάματος ἀναμένον λύσιν τινὰ· ἀλλ' ἡ λύσις δὲν ἐπῆρχετο. Τὰ δρώμενα πρόσωπα τὰ κινούμενα ὡς δαιμόνια, τὰ ἀλαλάζοντα, ὧν τὸ στόμα ἐπληροῦτο ἀφρῶν, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ εἶχον διασταλθῆ, καὶ αἱ κρόταφοι σφοδρότατα ἐπάλλοντο, δὲν εἶχον ἐπιμπνευσθῆ, δὲν εἶχον ἐπηρεασθῆ ὑπὸ τῶν φανταστικῶν ὄντων, ὧν τὴν ἀντίληψιν ἐπεκαλοῦντο διὰ τῶν κινήσεων, τῶν γοερῶν κραυγῶν καὶ τῶν ψαλμωδιῶν τῶν ἢ ἐπιφοιτήσεως τῶν δαιμονίων ἐβράδυνεν ἢ παρουσία τῶν ἀπίστων τὴν παρεμπόδιζεν.

Εἰς ἐκ τοῦ χοροῦ, αἰθίοψ πελώριος, μὲ ἀληθῶς ἀποτροπαίαν καὶ ἀγρίαν ὄψιν, εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἐπακρον τῆς θρησκομανοῦς ἐξάψεως· οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν του διαστρεφόμενοι σχεδὸν ἐξήρχοντο τῆς κόγχης των, ὁ ἀφρὸς πυκνότητας ἐπεκάθητο ἐπὶ τῶν χειλέων του, αἱ δὲ ὀρχηστικαὶ του κινήσεις ἦσαν οὐχὶ μαινομένου πλέον, ἀλλ' ἄλλου τινὸς ἀγρίου ὄντος, αἰτιούντος νὰ κατασπαράξῃ τὰ πρὸ αὐτοῦ· οἱ λοιποὶ συγχορευταὶ ἐνέτεινον καὶ αὐτοὶ τὰς δυνάμεις των, αἱ στοναχαὶ των ἔγει-

ναν ὠρυγαί, ἀλλὰ πάσας ἐκάλυπτον αἱ ὠρυγαί, αἱ παρακτικαὶ φωναὶ τοῦ δαιμονιώντος αἰθίοψ· ἐφαίνετο ὡς ζητῶν σωτηρίαν, ἐκδικησιν, τιμωρίαν. — *Κιάρρ, κιάρρ*, (ἄπιστοι, ἄπιστοι) ὠρυγοφωδερῶς, καὶ μεθ' ἐκάστην ὠρυγὴν ἐπανελάμβανε τὰς κινήσεις ταχύτερον αὐτὸς καὶ οἱ συνορχούμενοι. Ἄλλὰ καὶ οἱ δερβίσαι δὲν ἔμενον ἀμέτοχοι τοῦ οἴστρου, τοῦ ἱλλίγος τῶν ὀρχουμένων καὶ αὐτῶν αἱ φυσιογνωμίαι προσέλαθον ἔκφρασην ἀγρίαν, ἐρριπτον δὲ βλέμματα ὀργίλα, φουδερὰ πρὸς τοὺς παρισταμένους ἀπίστους, ἐνῶ οἱ πιστοὶ, ἄφρανοι, ἐνεοὶ μὲ τὸ βλέμμα προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ παραφόρως κινουμένου συμπλέγματος, ἐφαίνοντο ὡς συνωμῶται ἀναμένοντες τὸ σύνθημα παραθόλου τινὸς πράξεως. — Ἐπὶ ἀληθείᾳ ἀκουσίως ἐρρίγησα, ἀναλογισθεὶς πῶς ἐπὶ τὸσον χρόνων διεσώθημεν ἐκ τοιοῦτου πλήθους θρησκομανοῦς, φανατισσομένου καὶ ἐξαγριουμένου ὑπὸ ἡμοῖων σκηπῶν. — Παρέμεινα ἐπὶ τινὰς ἐπισημασθεῖς ἡμενος τὴν παραφόρον αὐτὴν σκηνὴν καὶ ἀκούων τὰς ὠρυγὰς των, ἀλλ' εἶχον πλέον ἐξασθενήσει, ἦσαν μονότονοι, ὁ δὲ αἰθίοψ καταβληθεὶς καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ καμάτου, κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ διαπέδου λιθοθύμου. Καὶ οἱ δερβίσαι αὐτοὶ καταπονηθέντες μὲλις ἠδύνωντο νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ψαλμωδίας των, εἰς δ' αὐτῶν προσελθὼν ἐπὶ τοῦ ἐκτάδην κειμένου αἰθίοπος, ἐπέβλησεν εἰς τὸ σὺς του λέξεις ἐνθαρρυντικᾶς ἰσως. Ἄλλὰ τὸ θεῆμα πλέον ἦτο καινόν, θεῆμα γοήτων. — Ὅθεν ἐθεώρησα περιττὸν νὰ παρατείνω τὴν διατριβὴν μου ἐντὸς τῆς ζοφερᾶς καὶ πνιγρᾶς ἀτμοσφαιρας, εἰς ἣν ἀπὸ ὠρας διήμερον προσδοκῶν λύσιν ἐτέραν ἐκείνης ἢν εἶδον. Ἐκορέσθην τῆς τελετῆς τῶν ὠρυσομένων δερβισῶν, δι' ἣ καὶ δραμαίως κατήλθον τὴν κλιμακα, φεύγων τὴν ἀποτροπαίαν σκηνὴν τῆς θρησκοληψίας καὶ τοῦ ἀγρίου φανατισμοῦ. Ὅτε ὤμως ἐξῆλθον εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ὁ πνεῦν βορρᾶς ἀνεκούφισε τὴν ἀλγούσαν κεφαλὴν μου, ἀνεπέδλησα δὲ τὴν σκηνὴν ἣς παρέστην θεατῆς, τότε ἀνελογίσθην ὅτι ἡ σκηνὴ αὕτη εἴη ἡ μόνη ἰσως ἐξήγησις τοῦ προβλήματος. Ἐπερ μὲ ἀπησχόλει ἐπὶ τὸσας ἡμέρας, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἔφυγον ἐκ Θεσσαλονίκης μόνον ἐξ αἰτίας τοῦ θρησκευτικοῦ των φαρισμαίου.

Ἐν Βόλῳ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1884.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΧΡ. ΑΒΡΟΧΟΛΙΑΝΗΣ

Δύναται τις νὰ παραβάλλῃ τοὺς κατοίκους ἑθνους τινὸς πρὸς τὰ ὄργανα, τὰ ἀποτελοῦντα μίαν ὀρχήστραν; Πάντα διαφέρουσι ἀλλήλων κατὰ τε τὸ σχῆμα καὶ τὸν ἦχον ὃν ἐκπέμπουσι, τινὰ εἶνε χρησιμώτερα ἄλλων, οὐδὲν ὅμως εἶνε περιττὸν ὅπως ἀποτελεσθῇ ἐντελής ἁρμονία.

Η ΕΥΑΙΝΗ ΚΝΗΜΗ

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1782 ὁ χειρουργὸς Λουδοβίκος Θεβενέ, ἐκ Καλαί, προσεκλήθη δι' ἀνονόμου ἐπιστολῆς νὰ μεταβῇ τὴν ἐπιούσαν εἰς τινὰ οἰκίαν, παρὰ τὴν πόλιν, μετὰ τῶν ἀναγκαιούτων χειρουργικῶν ἐργαλείων διὰ τὴν ἀποκοπὴν μιᾶς κνήμης. Ὁ ἰατρὸς Θεβενέ ἦτο διάσημος, μὴ περιοριζομένης τῆς φήμης αὐτοῦ μόνον ἐν Καλαί, ἀλλὰ καὶ πολλὰκις προσεκαλοῦντο αὐτὸν εἰς Ἀγγλίαν διὰ σοβαρώτατα ἰατρικὰ συμβούλια. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπηρέτησε παρὰ τῷ στρατῷ, παρὰ δὲ τὸ ὀλίγον ἀπότομον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ πάντες τὸν ἠγάπων διὰ τὴν εὐκρίνειαν, ἀγαθότητα καὶ τιμιότητα αὐτοῦ. Ἐπὶ πολὺ ἐδίστασε πρὶν ἢ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἀνώνομον αὐτῆν πρόσκλησιν. Ὀρίσθη μετὰ λεπτομεροῦς ἀκριβείας ἡ ὥρα καὶ ὁ τόπος, ἡ δ' ἐγγείρισις ἐνὸς μέλους εἶνε πάντοτε περιεργὸς ἐργασία δι' ἕνα καλὸν χειρουργόν... Ἄλλ' ὁ ἰατρὸς φοβήθη ἐνέδραν εἶναι παρ' αὐτοῦ. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔλαθε νέαν πρόσκλησιν προσεκαλεῖτο ἐπιγόντως. Προειδοποιοῦν αὐτὸν δι' τὴν προίαν τῆς ἐπιούσης, κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν, ὄχημα θὰ παρελάμβανεν αὐτὸν ἐκ τῆς οἰκίας του, ὅπως τὸν μεταφέρῃ εἰς τὸ δρισθὲν μέρος. Ἄμα τὸ ὀρολόγιον ἐσήμανε τὴν ἐνάτην ὥραν, ὠραῖον ἀνοικτὸν ὄχημα εὐρίσκειτο πρὸ τῆς θύρας τοῦ χειρουργοῦ. Ἦν φορὰν αὐτῆν δὲν ἐδίστασε πλέον καὶ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ὀχήματος. Μόλις δὲ καθεσθεὶς ἠρώτησε τὸν ἀμαξηλάτην.

— Ποῦ πηγαίνομεν;

— Ὅπου διετάχθη νὰ σὰς ὀδηγήσω, ἰατρί, ἀπήντησεν ἀγγλιστὶ ὁ ἀμαξηλάτης, καὶ ἐμαστίγησε τοὺς ἵππους αὐτοῦ.

— Ὡ! ὦ! ἔχω νὰ κάμω μὲ Ἄγγλον, ἐσκέθη ὁ ἰατρὸς, ἀλλὰ θὰ μοῦ πληρώσῃ τὴν αἰθάδιαν τοῦ ὑπηρέτου του.

Τὸ ὄχημα ἔφθασε τέλος.

— Ποῖος ἀσθενεὶ; ἠρώτησεν ὁ Θεβενέ τὸν ὑπηρέτην. Ἦνε ἀνὴρ ἢ γυνή;

— Ὁ κύριος, θὰ ἴδῃ, τῷ ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ ὑπηρέτης.

Πράγματι, πρὸ τῆς θύρας ὑπεδέξατο αὐτὸν ὠραῖος νέος, ἡλικίας εἴκοσι πέντε ἕως τριάκοντα περίπου ἐτῶν, καὶ τὸν εἰσήγαγεν ἐντὸς μεγάλου θαματίου πλουσίως διεσκευασμένου.

— Σεῖς μὲ προσεκαλέσατε;

— Ναι, κύριε, καὶ χαίρω βλέπων ὅτι ἐδέχθητε τὴν ἀνώνομον πρόσκλησίν μου. Ἀναπαυθῆτε, σὰς παρακαλῶ... Ἔχετε ἀνάγκη νὰ λάβετε τι πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐγγείρισις;

— Ἄλλ' ἐν πρώτοις, κύριε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἴδω καὶ νὰ ἐξετάσω τὴν κνήμην ἰσως δὲν εἶνε ἀναγκαῖα ἡ ἐγγείρισις...

— Ἡ ἐγγείρισις εἶνε ἀναγκαῖα, ἰατρί Θεβενέ κινήσατε, παρακαλῶ.

Ὁ ἰατρὸς ἐκάθησεν.

— Ἀκούσατέ με, ἐπανέλαθεν ὁ ἀγνώστου οἰονόητοτε καὶ ἂν ἦνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐγγείρισις, ἰδοὺ ἑκατὸν γυνεῖαι, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶνε ἰδικαί σας, ἄμα τελειώσῃτε· ἀλλὰ θέλω ν' ἀποκόψῃτε τὴν κνήμην μου, νὰ μοὶ τὴν ἀποκόψῃτε ἀμέσως, ἐνοήσατε τοῦτο καλῶς· ἂν ἀρνηθῆτε, εὐρίσκεισθε εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ὅσον δ' εἶνε βέβαιον ὅτι ὑπάρχει Θεὸς εἰς τὸν οὐρανόν, τινάζω ἀμέσως τὰ μυαλά σας εἰς τὸν ἀέρα.

Καὶ ταῦτα λέγων ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου αὐτοῦ πιστόλιον, τὸ ὅποιον ἔστρεψε κατὰ τοῦ ἰατροῦ.

— Ὡ! κύριε, δύνασθε νὰ μὲ σκοπέψῃτε, τὸ πιστόλιόν σας δὲν θὰ μὲ κάμῃ νὰ ἀφαιρέσω ἄλλ' ἴδωμεν· εἰπατέ μοι εὐκρινῶς καὶ ἄνευ περιστροφῶν, διατί μ' ἐπροσεκαλέσατε;

— Σὰς τὸ εἶπον· διὰ ν' ἀποκόψῃτε τὴν δεξιὰν κνήμην μου.

— Εὐχαρίστως, κύριε, κόπτε καὶ τὴν κεφαλὴν σας, ἂν τοῦτο σας εὐχαριστῇ· ἀλλ' ἂν δὲν ἀπατώμαι, ἡ κνήμη σας μοὶ φαίνεται ὑγιής. Πρὸ ὀλίγου μάλιστα διέβητε τὴν κλιμακα μετὰ εὐκινήσιος σχινοβάτου.

— Ἀδιάφορον ἐπιθυμῶ νὰ μοὶ τὴν ἀποκόψῃτε.

— Κύριε! εἰσθε τρελλός!

— Τοῦτο, ἰατρί, δὲν σὰς ἐνδιαφέρει.

— Ἄλλ' ἔχω, νομίζω, τὸ δικαίωμα νὰ σὰς ἐρωτήσω, διατί θέλετε ν' ἀπαλλαγῆτε κνήμης τοσοῦτον ὑγιούς καὶ καλοκαμωμένης; διότι τέλος, κύριε, εἴμεθα ξένοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχω ἀποδείξεις ὅτι πράγματι ἔχετε τὸ λογικόν σας.

— Κύριε Θεβενέ, θέλετε νὰ ἐκτελέσῃτε τὴν ἐπιθυμίαν μου;

— Ναι, κύριε, ὅταν μοὶ δώσῃτε ἀποχρώντα λόγον διὰ ν' ἀναγκασθῶ νὰ προβῶ εἰς ἐγγείρισιν τοσοῦτω παράδοξον.

— Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναμαι ν' ἀποκαλύψω πρὸς ὑμᾶς τὴν ἀλήθειαν ἰσως δυνηθῶ νὰ τὴν πρᾶξω ἐντὸς ἔτους. Ἀλλὰ στοιχηματίζω ἄνευ φόβου, ὅτι μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους θὰ ὠμολογήσῃτε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος ὅτι τὸ λογικόν μοὶ ὑπηγόρευσε τὴν στέρησιν τῆς μιᾶς κνήμης, καὶ θὰ ἐπιδοκιμάσῃτε τὴν ἀπόφασίν μου.

— Οὐδὲν στοιχημᾶ ἀποδέχομαι πρὶν ἢ μοὶ εἴπητε τὸ ὄνομά σας, τὴν διαμονὴν σας, τὴν οἰκαγένειαν καὶ τὸ ἐπάγγελμα σας.

— Θὰ πληροφωρηθῆτε τὰ πάντα, κύριε, ἀλλ' ὄχι ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς ἐρωτήσω μὲ θεωρεῖτε ἄνθρωπον τίμιον;

— Ὁ τίμιος ἄνθρωπος, κύριε, δὲν σκοπεῖ μετὰ πιστόλιον ἕνα χειρουργόν διὰ νὰ τὸν βιάσῃ ν' ἀποκόψῃ τὴν μίαν κνήμην του. Ἔχω καθήκοντα νὰ ἐκπληρώσω, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐτι, διότι μοὶ εἰσθε πάντη ξένος, οὐδέποτε δὲ θὰ συγκατανεύσω νὰ σὰς ἀκρωτηριάσω, ἐκτὸς ἐὰν τοῦτο

είνε ἀπολύτως ἀναγκαῖον διὰ τὴν υγίαν σας. Ἦδη, κύριε, ἂν θεωρήτε ἑαυτὸν ὑπόχρεον νὰ καταστήτε φονεὺς ἀθώου οἰκογενειάρχου, πυροβολήσατε.

— Ἐγὼ καλῶς, ἰατρέ! εἰσθε ἄνθρωπος γενναῖος. Δὲν θὰ σὰς φονεύσω, ἀλλὰ θὰ σὰς βιάσω νὰ μοὶ ἀποκόψετε τὴν κνήμην, καὶ θὰ πράξετε ἐξ οἴκου πρὸς με ὅτι δὲν ἐπείσειν ὑμᾶς νὰ πράξετε ὁ φόβος καὶ τὸ δέλεαρ τοῦ χρυσοῦ.

— Πῶς τοῦτο, κύριε;

— Θὰ διατρύψω διὰ σφαιρας τὴν κνήμην μου ἐνώπιον ὑμῶν.

Πράγματι, ὁ νεὸς ἐκαθέσθη καὶ διὰ τοῦ πιστολίου ἐσκόπευσε τὸ γόναυ αὐτοῦ. Ὁ ἰατρὸς ἔρμησεν ἐπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ τὸν ἐμποδίσει.

— Ἄν κινήθητε, ἀνέκραξεν ὁ Ἄγγλος, πυροβολῶ. Μίαν ἐτι λέξιν. Θέλετε νὰ μὲ ἀπαλλάξετε ἀνωφελοῦς ἀμνηστίας; Θέλετε διὰ τῆς ἀρνήσεώς σας νὰ μὲ βιάσητε νὰ ἀυξήσω τοὺς πόνους, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ὑποστῶ;

— Κύριε, ἐτι ἀπαξ, εἰσθε τρελλός! ἀλλ' ὑποκύπτω εἰς τὴν ἐπιθυμίαν σας, συγκατατίθεμαι νὰ ἀποκόψω τὴν δυστυχῆ ταύτην κνήμην σας.

Αἱ προπαρασκευαί ἐγένοντο πάραυτα. Μετὰ τὴν πρώτην τομὴν ὁ Ἄγγλος ἤναψε τὴν καπνοσύριγγα αὐτοῦ καὶ ὤμοσεν ὅτι δὲν θὰ ἀπεχωρίζετο αὐτῆς· πιστὸς εἰς τὸν λόγον τοῦ ἐκάπνιζεν ἄχρις οὗ ἡ κνήμη αὐτοῦ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Ὁ κ. Θεβενὲ ἀνέπτυξε τὴν συνήθη αὐτῷ δεξιότητα, ἐντὸς δὲ μικροῦ ὁ ἀσθενὴς ἐγένετο υγιής. Ἦμειψε γενναίως τὸν χειρουργόν, ἐκάστοτε δ' ἠσθάνετο ἀυξάνουσαν τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψίν του. Τέλος ἀφοῦ δακρύων τὸν ἠυχαρίστησε διότι τὸν ἀπήλλαξε τῆς κνήμης του, ἐπανήλθεν εἰς Ἄγγλιαν μετὰ ἐξαιρέτου ξυλίνης κνήμης.

Μετὰ 18 περίπου μῆνας ὁ κ. Θεβενὲ ἔλαβεν ἐξ Ἄγγλιας τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν·

« Κύριε Θεβενὲ!

« Ἐγκλείστως εὐρίσκατε ἐνταλμα 250 γυναικῶν ἐπὶ Παρισίων, τὰς ὁποίας παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε πρὸς ἐνδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου. Ἀποστερήσαντές με μέλους τὸ ὅποιον ἦτο τὸ μόνον πρόσκομμα εἰς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς εὐτυχίαν μου, κατεστῆσατέ με τὸν εὐτυχέστερον τῶν ὀνητῶν. Καὶ ἤδη, κάλλιπτε τῶν ἀνθρώπων, θὰ μάθετε τέλος τοὺς πραγματικὰ λόγους τῆς πράξεώς, τὴν ὁποίαν εὐηρεστήθητε νὰ χαρακτηρήσατε ὡς τρέλλαν καὶ ἰδιοτροπίαν. Ἰσχυρίσθητε ὅτι οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ ἠδύνατο νὰ παρακινήσῃ τινὰ τοῦ νὰ στερηθῆ ἑκουσίως ἐνός μέλους αὐτοῦ. Καλῶς ἐπράξατε ἀρνηθέντες τὸ στοιχίμα τὸ ὅποιον σὰς προέτεινον, μάθετε δὲ τὴν ἀλήθειαν.

» Μικρὸν μετὰ τὴν ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἀπάνοδόν μου ἐγνώρισα τὴν Λιμιλίαν Χάρλεϊ καὶ ἐμμανῶς ἠράσθην αὐτῆς. Οἱ συγγενεῖς

μου ἐπαδοκίμασαν προθύμως τὸν ἔρωτά μου ἐνεκα τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐγενείας τῆς νεῆς, μολοντί ἐγὼ εἶχον ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν καλλονὴν καὶ τὸν ἀγγελικὸν αὐτῆς χαρακτήρα. Πράγμα λοιπὸν νὰ σύρω μετὰ τοσοῦτων ἄλλων τὸ ἠμαρτυρικὸν αὐτῆς ἄρμα.

» Φεῦ! φίλτατέ μοι κύριε, ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ καταστῶ ὁ δυστυχέστερος ἀπάντων τῶν ἀντιζήλων μου, διότι ἡ Λιμιλία ἐμὲ μόνον ἠγάπησε, μοὶ ὡμολόγησε τὸν ἔρωτά της καὶ μοὶ ἠρνήθη τὴν χεῖρά της. Μάτην ἐκέτευον αὐτὴν ἐπικούρους ἔχων τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους αὐτῆς ὑπὴρξεν ἄκαμptos.

» Ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν ἠδυνήθην ἂν ἀνακλύψω τὸν λόγον τῆς ἐπιμόνου ἀρνήσεώς της. Τέλος μίαν ἀδελφὴν τῆς μοὶ ἀπεκάλυψε τὸ μυστικόν. Ἡ μὲς Χάρλεϊ ἦτο περικαλλεστάτη ἀλλὰ, πρᾶγμα παράδοξον, εἶχε γεννηθῆ μετὰ μίαν μόνον κνήμην, ὡς ἐκ τοῦ τοιοῦτου δ' ἐλαττώματος αὐτῆς ἠρνεῖτο τὴν χεῖρά μου, ἐκ φόβου μήπως μοὶ ἐμπνεύσῃ ἀηθίαν.

» Ἄμα πληροφορηθεὶς τοῦτο ἔλαβον πάραυτα τὴν ἀπόφασίν μου. Ἀπεφάσισα νὰ ἐξουδετερώσω τὸ ἐλάττωμα τοῦτο ὑποκύπτων καὶ ἐγὼ εἰς αὐτὴν τοῦτο δὲ κατώρθωσα, σεβάστέ μοι κύριε Θεβενὲ, χάρις εἰς ὑμᾶς.

» Ἐπανήλθον εἰς Λονδίον μετὰ τῆς ξυλίνης κνήμης μου, καὶ πάραυτα μοὶ ἐδόθη ἡ χεῖρ τῆς μὲς Χάρλεϊ· διότι συνετελεξέτο ἐπιστολῆς προηγουμένης ἐμοῦ, φήμην διεδόθη ὅτι συνετελεξέτο πτώσεως ἐξ ἵππου συνέτριψα τὴν κνήμην μου, ὡς ἐκ τοῦτου δ' ἀπέκοψα αὐτήν, καὶ ἐγενόμην ἀντικείμενον γενικῷ οἴκτου. Τὴν ἐπιούσαν τοῦ γάμου μας τῇ ἐξωμολογήθην διὰ πρώτην φοράν τὴν θυσίαν εἰς ἣν προέβην ὅπως κατωρθώσω νὰ λάβω τὴν χεῖρά της. Ὁ ἔρωτός της ὡς ἐκ τούτου ἠύψησεν ἐτι μᾶλλον. Ἄ! ἰατρέ, ὅλ' ἀπέκοπτον δίκαια κνήμας, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης λύπης, διὰ ν' ἀπολαύσω τὴν Λιμιλίαν μου.

» Μόνον ὁ θάνατος δύναται νὰ περατώσῃ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνην μου. Τρέλλετε νὰ ἴδητε ἡμᾶς εἰς Λονδίον, ὅταν δὲ γνωρίσητε τὸν ἄγγελον τῆς ζωῆς μου, ἐνώ μὲ ἐχαρακτηρίζετε ὡς τρελλόν, θὰ ζηλεύσατε τὴν τρέλλαν μου.

Κάρολος Τάμπλ.

Ὁ ἰατρὸς ἐδείκνυεν ἐπὶ πολὺ πρὸς τοὺς φίλους του τὴν ἐπιστολήν, διηγούμενος πρὸς αὐτοὺς ἀπάσας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἐπεισοδίου, δασκῶν δὲ διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐγγεγραμμένων. — Εἶνε ὑπέροπτε τρελλός.

Ἀπῆλθον δὲ ὡς ἐπομένως:

« Κύριε Τάμπλ,

« Ἐυχαριστῶ ὑμᾶς διὰ τὸ ὄντως βασιλικὸν ἐνθύμιόν σας, διότι δὲν δύναμαι νὰ χαρακτηρήσω ἄλλως τὴν ἀποστολήν χρηματικῆς ποσότητος

κατὰ πολὺ ὑπερτέρας τῶν ταπεινῶν ἐκδουλεύσεων ἃς ἀπέδωκα ὑμῖν.

« Σὰς συγχαίρω διὰ τὸν γάμον σας μετὰ τῆς θαυμασίας συμπατριώτιδος ὑμῶν. Τῇ ἀληθείᾳ, πολὺ θὰ ἐσπεύω νὰ θυσιάσω μίαν κνήμην, ἔστω καὶ ὅπως ἀποκτήσω ὠραίαν καὶ ἐνάρετον σύζυγον, καὶ ἐν τούτοις δὲν εἶνε μεγάλη ἡ θυσία ἐν καταστῆτις εὐτυχέστερος μετὰ μίαν κνήμην ὑπερότερη. Ὁ Ἀδάμ ἐθυσίασε μίαν πλευρὰν ὅπως ἀποκτήσῃ τὴν Εὐάν· πολλοὶ ἄλλοι, μετ' αὐτὸν, ἐξέθησαν χάριν ὠραίων τὴν ζωὴν αὐτῶν... Ἀλλὰ παρὰ τὰς διαμαρτυρίας ὑμῶν, ἐπιτρέψατε νὰ ἐμμένω εἰς τὴν πρώτην γνώμην μου. Πιθανώκατον νὰ ἔχετε δίκαιον ἐπὶ τοῦ παρόντος, διότι εὐρίσκατε εἰσέτι εἰς τὴν σελήνην τοῦ μέλιτος... Ἄλλ' ἔχω καὶ ἐγὼ δίκαιον, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι ἀπαιτεῖται καιρὸς πρὸς δικαιολόγησιν τῆς γνώμης μου, διότι μόνον μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἀναγνωρίζομεν τὰς ἀληθείας, αἱ ὁποῖαι προσβάλλουσι τὴν φιλαυτίαν ἡμῶν.

« Ἄν αἱ πρόβλεψίς μου, κύριε, δὲν μὲ ἀπατώσῃ, (καὶ εἴθε νὰ μὲ ἠπάτω!) μετὰ δύο ἔτη θ' ἀρχίσσητε νὰ ἐπιθυμῆτε ὅπως ἡ ἐγγείριστις ἐγίνετο κάωθεν τοῦ γόνου· μετὰ τρία ἔτη θὰ ἐπεθυμώσατε νὰ ἔχονατε μόνον τὸν πόδα· μετὰ τέσσαρα ἔτη θὰ ἐθεωρεῖτε ὅτι θὰ ἤρκει ἡ ἀπόλεια μόνον τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ποδὸς σας, πρὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ πέμπτου ἔτους θὰ λυπηθῆτε διὰ τὴν θυσίαν καὶ μόνον τοῦ μικροῦ δακτύλου.

« Λέγω ταῦτα πάντα, πιστεύσατέ μοι, οὐδαμῶς ἀμφιβάλλων περὶ τῶν ἀρετῶν τῆς κυρίας Τάμπλ, περὶ τῶν ὁποίων μοὶ ἀναφέρετε. Ἡ καλλονὴ καὶ ἡ ἀρετὴ εἰσι προσωρινώτερα τῆς κρίσεως τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τὴν νεότητά μου θὰ ἐξίθειον εὐχαρίστως τὴν ζωὴν μου ὑπὲρ τῆς φιλαυτίας μου, ἀλλ' οὐδέποτε θὰ ἐθυσιάζον μίαν κνήμην. Οὐδέποτε θὰ μετενόουν διὰ τὴν ἀπόλειαν τῆς μιάς, ἀλλ' ἐκάστοτε θὰ ἐθλιόμην διὰ τὴν ἄλλην. Ἄν δὲ συγκαταίνεσθε ὅτε εἰς τοιαύτην θυσίαν, ὅλ' ἔλεγον βεβαίως Θεβενὲ, φίλε μου, διέπραξες μεγίστην τρέλλαν!

« Ἐγὼ τὴν τιμὴν κτλ.

Α. Θεβενὲ.

Τῇ 1793 ὁ ἰατρὸς Θεβενὲ, καταγγελλεὶς ὡς ἀριστοκράτης ὑπὸ συναδέλφου φονοῦντος τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ, κατέφυγεν εἰς Λονδίον ὅπως διαφυγῇ τὸν κίνδυνον ἐγγειρίσεως ἢ πρὸς οὐδένα οὐδέποτε ἐποίησε, κατὰ δὲ τὴν εἰς Λονδίον ἐπιβίωσιν αὐτοῦ ἠρώτησε πού κατοικεῖ ὁ σὶρ Κάρολος Τάμπλ, ὅστις ἀσμένως ὑπεδέξατο αὐτόν.

Ὁ κ. Τάμπλ, καθήμενος ἐπὶ ὠραίου ἀνακλιντρίου, παρὰ τὴν ἐστίαν, εἶχε πρὸ αὐτοῦ φιάλην πλήρη πόρτερ, εἰκοσᾶς δὲ ἐφημερίδων περὶ αὐτὸν ἀπεδείκνυεν ὅτι δυσχερῶς ἠδύνατο νὰ ἐγερθῇ.

— Καλῶς ἤλαθε, κύριε Θεβενὲ, ἀνέκραξεν ὁ

σὶρ Κάρολος Τάμπλ. Συγγνώμην ἂν κάθημαι ἀμέσως ἢ κατηραμένη ξυλίνη κνήμη μου δὲν λειτουργεῖ πάντοτε καλῶς. Ἀναμφιβόλως, ἀξιολόγέ μου φίλε, ἠθελήσατε νὰ ἴδητε ἂν μετεμελήθην διὰ τὴν ἰδιοτροπίαν μου.

— Φεῦ! ὄχι, εἰμὶ φυγὰς ἐκ τῆς πατρίδος μου, καὶ ἐρχομαι νὰ ζητήσω ἀφ' ὑμῶν προστασίαν.

— Τότε, ἰατρέ, ἐπιθυμῶ νὰ ἔχετε ἄσυλον μόνον τὸν οἶκόν μου, διότι εἰσθε συνετὸς μεταξὺ τῶν συνετῶν... Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, φίλτατέ μοι κύριε, θὰ ἤμην ναύαρχος ἂν αὐτὴ ἡ ἐπικατάρατος ξυλίνη κνήμη δὲν μὲ ἀπέκλειε τῆς υπηρεσίας τῆς πατρίδος μου. Ἀναγινώσκω ἐνταῦθα σημαντικωτάτας εἰδήσεις καὶ καταρῶμαι τὸν ἀστέρα μου διότι οὐδαμῶς δύναμαι νὰ μετάσχω τῶν συμβαινόντων. Ἦτο ἀνάγκη νὰ ἔλθητε διὰ νὰ μὲ παρηγορήσατε.

— Ἀλλὰ, κύριε Τάμπλ, ὁ ἄγγελος τῆς ζωῆς σας δὲν εἶνε ἄγγελος παρήγορος;

— Ὄ! ὁ ἄγγελος ἀπέπτη, ἡ ξυλίνη αὐτοῦ κνήμη τὸν ἐμποδίζει νὰ χορεύῃ, ἐπεδόθη εἰς τὸ χαρτοπαγίον καὶ τὸ σκάνδαλον, ἀδύνατον δὲ νὰ τὸν περιορίσω. Ἐν τούτοις εἶνε γυνὴ ἄρκετὰ καλὴ... κατὰ τὸν τρόπον αὐτῆς.

— Λοιπὸν, εἶχον δίκαιον;

— Φεῦ! ναί, φίλτατέ μοι ἰατρέ, διὰ τοῦτο συνέστησα εἰς τοὺς υἱούς μου τὸ ἀξιωμα τοῦτο: Ποτὲ μὴ κάμνητε χάριν μίαν γυναίκῃ· θυσίαν ἀνεπανόρθωτον κόψατε, διὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσατε, τὴν κόμην, τὸ γένειον καὶ τοὺς ὄνυχας σας, διότι ταῦτα μεγαλύνουσι πρὶν ἢ λάβητε καιρὸν νὰ μεταμελήθητε, ποτὲ ὅμως μὴ θυσιάσητε δι' αὐτὴν βραχίονα ἢ κνήμην, καὶ ἂν ἀκόμη εἶνε ἄγγελος, ὡς ἡ μήτηρ σας!

(Μετὰφρασις)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἐπιστέλλονται ἡμῖν τὰ ἐκόμενα:

Φίλε Κύριε Διδασκὸν τῆς « Ἐστίας »,

Μετὰ πολλοῦ τοῦ διαφέροντος ἀναγινώσκων πάντοτε τὸ κάλλιστον ὑμῶν περιοδικόν, παρετήρησα ἐν αὐτῷ προχθὲς περίργον μελέτην τοῦ καθηγητοῦ W. Preyer περὶ αὐτοκτονίας παρὰ τοῖς ζῴοις, μεταφρασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. Σπ. Μηλιαράκη.

Καίτοι πάντη ἰδιώτης, τῆς φυσιολογίας καὶ συναδᾶ ἀνίκανος νὰ ἐκφέρω γνώμην ἐπὶ ζητήματος εἰς αὐτὴν ἀναγομένου, ἀποτολμῶ ἐν τούτοις νὰ παρατηρήσω ὑμῖν, ὅτι τὰ περὶ αὐτοκτονίας τοῦ σκορπίου ἀναφερόμενα φαίνονται πως ἀντιστρατευόμενα πρὸς τὰ παρὰ τῆς πείρας διδασκόμενα. Ὁ καθηγητὴς W. Preyer ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐχὶ ἡ ἰδέα τῆς ἀπελπισίας ὡθεὶ τὸν σκορπίον νὰ φονεύηται διὰ τοῦ ἰδίου κέντρου, ἀλλ' ὅτι

τὸ φῶς ἢ ἡ θερμότης προσβάλλοντα τὰ ὀπτικά ὄργανά του τὸν ἀναγκάζουσι ἀπατώμενον νὰ προσβάλλῃ τὴν ἰδίαν κεφαλὴν ἐπὶ τῆ πεποιθήσει, ὅτι ἐκεῖ ὁ ἐχθρὸς ἐμφωλεύει. Ἡ πείρα ὁμοίως διδάσκει ἡμῖν τὸναντίον.

Κατακλιθὼν πρὸ ἐτῶν εἰς τι παρὰ τὸν Ἰβόσπορον χωρίον, ἠναγκαζόμενὸν νὰ εὐρίσκωμαι εἰς ἀέραον πάλαιον πρὸς τοὺς σκορπίους, ὅτινες ἐνεκεν τῆς ὑγρασίας καὶ τοῦ πλήθους τῶν περὶ κήπων ὑπερπλέοντων. Ἐσπέραν τινά, κατόπιν βαγδαίας βροχῆς, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, κείμενον ἐν τινὶ ἐν τῷ κήπῳ περιπτέρῳ, κατελήφθην ὑπὸ φρίκης ἰδὼν κεκαλιμμένους—καὶ τοῦτο δὲν εἶνε ὑπερβολή—τοὺς τοίχους ὑπὸ τῶν εἰδεχθῶν τούτων ζυγυφίων. Ἐντρομος ἐξῆλθον τοῦ δωματίου καὶ καλέσας τὸν κηπουρὸν τὸν παρεκάλεον νὰ μὴ σώσῃ. Οὗτος λαβὼν μεγάλην λεκάνην καὶ θεῖς ἐν αὐτῇ χόρτον τι, οὐ λευκὰ τὰ φύλλα καὶ βαρεῖα ἢ ὀσμὴ, μετέδωκεν εἰς αὐτὸ τὸ πῦρ καὶ εἰσαγαγὼν ἐν τῷ δωματίῳ ἐκλείσεν ἐρημητικῶς τὴν θύραν. Μετὰ ἐν τέταρτον εἰσελθόντες εἰς τὸ δωμάτιον ἐβαδίζαμεν ἐπὶ ἑκατοντάδος σκορπίων. Στρεφόμενος δὲ τότε θριαμβευτικῶς πρὸς με ὁ κηπουρὸς, « ἰδὲς τους, ἀφέντη », μοι λέγει, « πῶς εἶνε κουλουριασμένοι ». «—Καὶ διατί εἶνε κουλουριασμένοι; » τὸν ἠρώτησα. «—Γιατί εἶνε παλληκαράδες καὶ σὰ δισὺν τὰ στενά φαρμακόνονται μοναχοὶ τους. » Τὸ πρῶτον ἐφάνη μοι περιέργον καὶ τὴν ἐπαύριον ζωγρήσας μέγαν σκορπίον ἐκ τῶν φαίδν ἐγόντων τὸ χρῶμα καὶ ἰσοβιῶτάτων ἐνέθεσα αὐτὸν ἐντὸς ὑέλιου κώδωνος, ὃν εἶχον ἐμπλήσει καπνόν. Ὁ σκορπίος πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ καπνοῦ ὑπάνηγαίρε τὸ κέντρον ὅπως δι' αὐτοῦ πληγῆ, ἅμα ὁμοίως ἐγείρων τὸν κώδωνα ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς παρεῖχον ἐπιπιδά σωτηρίας εἰς τὸν σκορπίον, οὗτος κατεβίβαζε τὴν κέρκον του καὶ προσεπίθει νὰ διακωφῆν. Ἐέλως ἀφορίζσας πᾶν μέσον σωτηρίας ἀπὸ τοῦ σκορπίου, εἶδον αὐτὸν πλησόμενον διὰ τοῦ ἰδίου κέντρον καὶ αὐτοκαταόντα. Μὴ ἀρνούμενος εἰς τὸ πείραμα ταῦτο καὶ ἰδίαν αἰσθανόμενος ἠδονὴν νὰ βασιλεύω τοὺς σκορπίους, οὗς ἔλλοσε τῶσούτον ἐφοβούμεν, συνέλαβον καὶ ἕτερον, ἐν πλησῶν εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματός του τὸν ἐξηναγκάσα νὰ αὐτοκατοήσῃ. Ἐέλως βίβας σκορπίον ἐντὸς δεξαμενῆς ἐπαύθην ἄλοπχερῶς, ὅτι οὗτος ἀπεπειράτο ν' αὐτοκατοήσῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου. Καθότι, ἐφ' ὅσον ἐπλησίαζον αὐτὸν διὰ μικροῦ κλάδου πρὸς τὰ χεῖλη τῆς δεξαμενῆς καὶ τῷ παρεῖχον οὕτως ἐπιπιδά σωτηρίας, οὗτος κατεβίβαζε τὴν κέρκον αὐτοῦ, ἅμα δὲ τὸν ἀπεμάκρυνον, οὗτος ἀπεπαιζόμενος τὴν ἀνεβίβαζε καὶ ἀπεπειράτο νὰ φονεύσῃ ἑαυτὸν, πλὴν δὲν τὸ κατώρθου, ἀγνοῦ δὲ ποίαν αἰτίαν—πιθανόν ἐκ τῆς διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος ἀποναρκώσεως τῶν νεύρων αὐτοῦ. Τὰ πειράματα ταῦτα, εἰς ἃ δύνασθα νὰ προ-

βῆτε ὑμεῖς αὐτὸς εἰς πρώτην εὐκαιρίαν, πείθουσι νομίζω, ἀρκούντως σαφῶς περὶ τῆς ἐν ἐπιγνώσει καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν βασιάνων αὐτοκτονίας τοῦ σκορπίου.

N. I. ΣΗΜΑΝΘΗΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Τὸ βοριαδάκι ποῦ διαβαίνει
μὲ τὴν βροχοῦλα τὴν ψιλλή
στὴν γῶρα τὴν συνθριασμένη
ψυχρὰ μὴνύματα λαλεῖ.

—'Ἐγὼμ' ἕνα γοργὸ κοπέλι
μ' ἕνα τραγοῦδι σιγανὸ,
ἔχω ν' ἀφέντη ποῦ μὲ στέλλει
νὰ σὰς τὸ ψάλλω σὰν περνῶ.

Εἰς τ' ἀψηλὰ βουνά, ε' ἐκείνη
τὴν κορυφὴ τὴν μακρινή,
ἀσπρη, χιονάτη, ξαναστήνει
τ' ἀφεντικό μου μιὰ σικηνή.

Διὰ νὰ 'εγῆ νὰ κύννηγῆσῃ
μὲ κορτερώτατη πνοή
σταὺς κήπους πῶχει σπαίρ' ἢ φύση
τὴν εὐμορριά καὶ τὴ ζωή.

Τ' ἀκούν' τὰ δένδρα καὶ γλωμιάζου
γιατί φοβοῦνται θανάτᾳ,
τ' ἀκούνε τ' ἀνθῆ, μαρμαζιάζου
καὶ καταντῶν τοῦ θανάτᾳ.

Τ' ἀκούει κάθε χελιδόνι,
μισοῦει μ' ἄχαρι καρδίᾳ:
Ἴδεν' ὁ χειμῶνας ποῦ ζυγόνει.—
Πάρτε τὰ μέτρα σας, παιδιά.

Γ. Μ. ΜΙΖΗΘΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γεώργιος ὁ Β' ἔμαθεν ὅτι ἐφημεριδογράφος τις ἐμελλε νὰ τιμωρήσῃ, δι' ὅτι, ὅπως φανῆ δημοσιεύων τάχιστα τὸν βασιλικὸν λόγον τοῦ ἀπαγγελθέντα ἐν τῇ Βουλῇ, εἶχε κατασκευάσει καὶ δημοσιεύσει ἕνα ἰδικόν του. «—Ἐλπίζω, εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ὑπουργόν, ὅτι θὰ φανῆτε ἐπαινεῖς πρὸς τὸν ἄνθρωπον αὐτόν. Ἐγὼ παρέβαλα τὸν ἰδικόν του καὶ τὸν ἰδικόν μου λόγον, καὶ καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ κρῖνω ὁ ἰδικός του εἶνε πολὺ καλλίτερος τοῦ ἰδικοῦ μου. »

- Ὁ Δ* πρὸς τὸν φοβερὸν καπνιστὴν Α' :
- Πόσα τσιγάρα καπνίζεις τὴν ἡμέρα;
- Μὰ θὰ πίνω 30-40 λεπτῶν καπνὸ κάθε μέρα.
- Γὰρ ἴδεις χαμένοι παράδες. Ἄν οἰκονομοῦσες τὰ χρήματα, θὰ εἶχες σήμερᾳ ἕνα μεγάλο σπίτι ε' τὰς Ἀθήνας.
- Σὺ καπνίζεις;
- Ὅχι.
- Ποῦ εἶνε λοιπὸν τὸ δεικὸ σου σπίτι ε' τὰς Ἀθήνας;...

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλά 1884 — Β', 908.